Poštarina u gotovu plaćena.

VRHBOSNA

KATOLIČKOJ PROSVJETI.

IZLAZI NA DVA ARKA 5. i 20. U MJESECU.
CIJENA NA GODINU 50 DINARA
RUKOPISI SE NE VRAČAJU.

GODINA XXXVIII. BROJ 13. i 14.
20. SRPNJA 1924.
IZDAJE KAPTOL VRHBOSANSKI.
UREĐUJE DR. MARKO ALAUPOVIĆ.

SADRŽAJ.

Bosanska Pošta" Sarajevo.

VRHBOSNA

KATOLIČKOJ PROSVJETI.

BR. 13. i 14. U SARAJEVU, DNE 20. SRPNJA 1924. GOD. XXXVIII.

Marija kao Zaručnica druge božanske Osobe.

Kako je poznato, dekret o sv. Pričesti, što ga je izdao Pijo X. godine 1905., mnoge je iznenadio, jer je velik dio bogoslovaca bio drugog nazora. Ovo njihovo mišljenje, koje se protezalo kroz stoljeća, zabačeno je, a nauka starih Otaca opet zauzela svoje mjesto. Taj papinski dekret pokazao nam je, da u Crkvi mnogi mogu zaboraviti na vrlo važnu istinu.

Na ovom mjestu želim upozoriti na jednu istinu, na koju su također mnogi zaboravili, premda je ona dosta važna, jer se bez nje ne može posve dobro shvatiti ona uzvišena zadaća, što ju ima Marija u redu milosti. I to je, da se Marija mora poput Crkve smatrati kao zaručnica Kristova.

Razumije se, da će mnogi u čudu zapitati: »Šta? Marija, Zaručnica Kristova? Ta ona je majka Kristova! Zaručnica Kristova, to je nečuveno! Ona je Zaručnica Duha Svetog. Majka Kristova i Zaručnica Kristova, to ne ide zajedno!«

Pogledajmo malo samu stvar, ali posve mirno, bez ikakvih predrasuda.

Riješit nam je četiri poteškoće, koje se stavljaju proti gornjoj tvrdnji. Pogledajmo ove poteškoće po redu:

1. M a r i j a j e m a j k a K r i s t o v a. Istina je, ali Marija je majka Kristova samo po tijelu a ne na duhovni način. Krist je uzeo od nje samo tjelesni život. Ili možda ima od nje i život milosti? Razumije se, da nema. Obratno, život milosti primila je Marija od Krista, od vječne Riječi, koja je imala postati tijelom i koja je uistinu postala tijelom. U ovom smislu, kako uči sv. Augustin [1]), Krist je rodio Mariju; Marija je njegovo dijete, njegovo ljubljena kćer; ona je postala od njega kao Eva od Adama. I stoga se može reći, da je Marija na duhovni način Zaručnica Kristova, kao što je Eva zaručnica Adamova.

2. N e č u v e n o j e, d a s e M a r i j a z o v e Z a r u č n i c o m K r i s t o v o m. Dakako, može biti nečuveno za onoga, koji se za za to nije dosta brinuo. Tko je čitao sv. Oce, našao je, da nazivaju često Mariju Zaručnicom Kristovom, a samo tu i tamo po koji zove je Zaručnicom Duha Svetoga. Na ovu nauku sv. Otaca neki su, istina, skoro posve zaboravili. Ali ima ih dosta u novo vrijeme koji su je istaknuli. Tako n. pr. D u r a z z o komu Marija pod križem jest Zaručnica Kristova. »Kao što je Eva bila zaručnica Adamova za umnožanje roda ljudskoga, tako je drugi Adam imao Mariju za Zaručnicu za preporođenje roda ljudskoga.« [2])

Durazzo veli, da je Marija u potpunijem značenju Zaručnica Kristova nego Crkva. Msgr. G a y zove Mariju u svom lijepom djelu o kršćanskom životu »jedinom Zaručnicom Kristovom.« [3]) P. T e r r i e n ističe, da su sv. Oci smatrali Mariju Zaručnicom Kristovom, i navodi razloge za njihovu nauku. [4]) S c h e e b e n, najveći mariolog novog vremena, smatra da je Marijin odnošaj spram Krista kao Zaručnice spram Zaručnika teološko vrelo svih njezinih odlika. [5]) P. L e r c h e r piše: »Marija nije samo majka, već je prema nauci katoličkoj i Zaručnica božanske Mudrosti, koja postade tijelom. Ako je ikom iskazao Isus svoju ljubav, to je iskazao njoj kao svojoj majci i Zaručnici. U nebu nema nitko većeg prava na savršeno sjedinjenje s preobraženim Spasiteljem kao njegova majka i Zaručnica. [6])

3. Je li Marija Zaručnica Duha Svetog? U novije vrijeme zovu je tako. Prije, kako sam rekao, bilo je drukčije. Nazivaju Mariju Zaručnicom Duha Svetog, jer se u vjerovanju kaže, da je Marija začela Isusa po Duhu Svetom. Nego oni, koji se u svojoj tvrdnji pozivaju na ovo mjesto, čini se, kao da ne razumiju dobro. Na ovom se mjestu vjerovanja ne veli, da je Duh Sveti otac Isusov. Sin, koji je rođen od Oca, ima istu narav kao i Otac. Duh Sveti nije rodio Kristove naravi čovječje, jer se ona razlikuje od naravi Duha Svetog, ona je čovječija narav. Nije dakle tako dobro ako se Marija zove Zaručnicom Duha Svetog, nego ona je hram njegov. — Još ima jedan razlog, koji ne dopušta, da se Marija nazove Zaručnicom Duha Svetog: jedna osoba može samo onda biti Zaručnicom koje božanske osobe, kad je posvećena i pobožanstvenjena. Ali Duh Sveti posvećuje. Marija je morala dakle najprije biti sjedinjena s Duhom

[1]) De viriginitate cap. 6. Migne 40; 399.

[2]) Durazzo-Wetli, Die Leiden des Sohnes Gottes, 3. Teil, 4. Abt. n. 28—33.

[3]) De la vie et des vertus chrétiennes 18, T. II. p. 442.

[4]) La mère de Dieu et la mère des hommes, T. I. partie I. p. 179—88.

[5]) Dogmatik, B. III. § 276, n. 1588-90.

[6]) Sendbote des göttl. Herzens 1918. Sept., S. 287.

Svetim, da mogne postati Zaručnicom božanske osobe. Zato grčki Oci nijesu Duha Svetog smatrali Zaručnikom Marijinim, već su govorili, da je On uresio Mariju, da mogne biti Zaručnicom Sina Božjega.

4. Nemoguće je da Marija bude majka i Zaručnica Kristova. — Drukčije su mislili sv. Oci. Pa zašto bi nemoguće bilo, da tjelesna majka bude na duhovni način Zaručnicom Kristovom? I Krist je naš brat, Zaručnik naše duše, a ujedno i drugi Adam, naš Otac duševni. Sv. Josip je zaručnik Marijin; ali gledom na život milosti možemo ga nazvati njezinim sinom, jer je ovaj život dobio sv. Josip po Mariji. Tjelesna majka Marijina bila je gledom na život milosti njezina kćer, jer jer ovaj život milosti imala po budućim zaslugama Marijinim.

I tako smo odgovorili na prigovore, kojima se tvrdi, da se Marija ne može nazvati Zaručnicom Kristovom. Još nam preostaje, da dokažemo, kako Marija uistinu jest Zaručnica Kristova. To nam svjedoči 1. Sv. Pismo, 2. Objava, 3. Razum vjerom prosvijetljen.

1. Sv. Pismo. Poznato je mjesto iz Apokalipse, gdje se govori o Ženi suncem obasjanoj, proti kojoj se bori pakleni zmaj. Sigurno je, da je ova Žena u prvom redu Marija. To je ona ista Žena, o kojoj se govori u Genezi, da je u neprijateljstvu sa zmijom. Nego prema Apokalipsi (19, 7. i 21, 9.) ova Žena jest Zaručnica Janjeta. To je ona ista Žena, koja u borbi sa paklenim zmajem dolazi do svoje slave. I tako je Marija majka i Zaručnica Janjeta. Razumije se, nije Marija sama, već i Crkva. Žena u Apokalipsi jest Marija i Crkva kao jedna Zaručnica Kristova.

2. Predaja. Iznesimo samo neka svjedočanstva. Prema sv. Augustinu Marija je »Majka i Djevica Kristova«, [7]) gdje Djevica znači isto što i Zaručnica, jer malo poslije zove također Crkvu »Djevicom« t. j. Zaručnicom Kristovom. Slično piše sv. Pavao Korinćanima: »Zaručio sam vas jednom mužu kao čistu djevicu — Kristu«. Ovdje se uzima »djevica« mjesto »zaručnica«, da se naznači čistoća odnošaja. — U jednoj propovijedi na Božić sv. Efrem stavlja u Marijina usta ove riječi, što ih ona govori svome Djetetu: »Da, ja sam tvoja sestra, jer je David naš praotac; ja sam i tvoja majka, jer sam te začela; napokon sam i tvoja Zaručnica po daru milosti, što si mi ga dao«. [8]) U jednom djelu, koje slavi Mariju, a dugo se pripisivalo sv. Epihaniju, Marija je službenica, Zaručnica i majka Kristova. [9]) U svom govoru o rođenju Marijinu rekao je sv. Ivan Damascen: »Zdravo, Zaručnice, koju je Duh Sveti uresio za Zaručnicu, kojoj je Zaručnik Krist, što govori u Pjesmi nad pjesmama: Sva si lijepa, i nijedne ljage nema na tebi, dođi s Libanona, Zaručnice moja.« [10])

[7]) De Virginitate cap. 6. Migne 40, 399.
[8]) Sermo in Nativ. D. kod Terriena l. c. p. 179.
[9]) De laudibus Mariae, Migne 43, 489 B.
[10]) Homilia 2. in Nativ. B. M. V.; Migne 96, 693. AB.

Ivan Mauropos, koji bješe u 11. stoljeću biskup u Euhaiti, veli u svojoj propovijedi o smrti Marijinoj: »Gospodar je došao, da odvede gospodaricu, kralj kraljicu, zaručnik zaručnicu sin majku.« [11]) — U jednom djelu, što su katkad pripisivali sv. Ildefonzu Toledskom, ovako se govori o Mariji: »Raduj se, Djevice, kćeri sionska, kliče, majko i Zaručnice Kristova, jer je Gospod tvoje vječno svjetlo, i tvoj ljubljeni Sin tebi je na čast.« Malo prije: »Ti si ljepša od svih kćeri jeruzalemskih; jer one su samo Zaručnice Kristove, a ti si majka i Zaručnica«. [12]) — Hugo od sv. Viktora († 1141.) u svom govoru o Uzašašću Marijinu upravlja na Spasitelja ove riječi: »Tebe je rodila tvoja Prijateljica, Majka i Djevica Marija. Kad si uzeo tijelo, postao si sinom svoje Zaručnice, koja bješe po tijelu majka i Djevica. Kad si po tijelu umro, postao si ocem svoje Zaručnice, koja je Djevica po vjeri. (Ovdje misli na Crkvu, koja čuvajući vjeru Kristovu ne predaje se ocu laži — sotoni). Rođenjem od svoje Zaručnice uzeo si na se našu slaboću; svojom smrću pribavio si svojoj Zaručnici (Crkvi) sakramente, koji ju drže u životu. U oba slučaja i ljubljen si i ljubiš. Tako si ljubio svoju Zaručnicu, da si od nje uzeo tijelo; tako si ljubio Zaručnicu svoju, da si za nju umro.« [13])

Opet Guerricije, učenik sv. Bernarda, veli u jednom govoru na Uznesenje Marijino: »Najmudrija je Djevica uresila zaručničku sobu (sebe samu), jer je imala primiti kralja Krista ne samo kao gosta, već i kao Zaručnika«. [14])

Blaženi Opat Alfred († 1166.) kliče u jednoj propovijedi o Navještenju Marije: »Vidite, braćo, svadbu, u kojoj je Zaručnik Bog, Zaručnica Djevica, a anđeo je dovodi. Ovom svadbom nije Djevica izgubila svog djevičanstva... Još jedno veće čudo ima u ovoj svadbi: Zaručnik je sin, a Zaručnica majka.« [15])

U srednjem je dakle vijeku bilo nešto obično, da se Marija nazivala Zaručnicom Kristovom. Tako se nazivala i u litanijama: »Sveta Marijo, kćeri nebeskog kralja; sveta Marijo, majko i Zaručnice Kristova; sv. Marijo, hrame Duha Svetog.« [16])

Kći Očeva, majka i Zaručnica Sinova, hram Duha Svetog: to je nauka drevnih Otaca, koja najljepše ističe odnošaj Marijin spram triju osoba božanskih.

3. Marija je Zaručnica Kristova također i po razumu prosvijetljenu vjerom, što dokazuje slijedećih 5 razloga:

1. Zaručnik u Pjesmi nad pjesmama jest, kako se općenito priznaje, Krist. Zaručnica je, što nijedan

[11]) Sermo in S. Deiparae Dormitionem n. 19. Migne 120, 1095 A.
[12]) Liber de corona Virginis, cap. 20, Migne 96, 311 A; cap. 17 col. 306.
[13]) Sermo in Assumpt. B. M. V. M L 177, 1211. A.
[14]) In Ass. B. M. sermo I. M L. 185, I. 190 A.
[15]) Sermo 8 in Annunt. B. M. M L 195, 254. A.
[16]) Binterim, Denkwürdigkeiten IV. 1. Seite 600—8.

katolik ne može nijekati, Marija zajedno s Crkvom. Tko bi nijekao, da je Marija Zaručnica Kristova, nijekao bi, da je Marija ona Zaručnica u Pjesmi nad pjesmama.

2. Po staroj i općenito priznatoj nauci Marija je druga Eva, prava majka živih, po kojoj su ljudi dobili svrhunaravni život. Marija je druga Eva kao što je Krist drugi Adam, od kojeg u prvom redu dolazi život milosti. I tako su Isus i Marija roditelji čovječanstva gledom na život milosti, kao što su to Adam i Eva gledom na život naravni. Prema tomu se lako razumije, da je Marija Zaručnica Kristova. Ne u koliko je majka Kristova, već u koliko je Zaručnica, Marija je druga Eva. Kao majka samo u toliko, u koliko je njezino materinstvo nerazdruživo od zaručništva. Od prvog časa svog života Marija je pomoćnica Kristova u djelu otkupljenja. Ovo djelo svoje počeo je Krist tim, što je od svoje Zaručnice uzeo tijelo i tako je ona postala njegova tjelesna majka.

3. Marija nije kao druga Eva samo majka cjelokupnog otkupljenog čovječanstva, već je majka i svakog pojedinog čovjeka. Svi primamo život milosti od Krista po Mariji. Svoj naravni život primili smo od Adama i Eve posredno, t. j. po dugom nizu svojih preda, dok nadnaravni život primamo izravno od Krista i Marije, kao što smo primili tjelesni život od svojih roditelja. Nu ako primamo nadnarani život od Marije, onda je ona Zaručnica Kristova. Tko bi to nijekao, nijekao bi, da je Marija naša prava majka u životu milosti, a to bi bilo proti katoličkoj nauci.

4. Po nauci apostola Pavla Crkva je Zaručnica Kristova, a oni, koji imaju božanski život, jesu djeca Kristova i djeca Crkve. Kad bi Marija bila samo majka Kristova a ne također i Zaručnica, zaostala bi iza Crkve, jer je pisano: »Čovjek će ostaviti oca i majku i pristat će uz ženu svoju.« (Gen. 2, 24.) To bi vrijedilo i za Krista, istina ne gledom na Oca, jer je jedno s njim, ali bi gledom na majku, kad bi bila samo majka. Krist je došao na ovaj svijet, da donese ljudima nadnaravni život, a daje ga po svojoj Zaručnici; dakle samo po Crkvi, ako je samo ona Zaručnica. U tom slučaju bila bi Marija po strani. Stvar je posve druga, ako je Crkva samo u zajednici s Marijom Zaručnica Kristova, i ako milosti Kristove dolaze u Crkvu po Mariji. U tom sučaju Marija ne stoji po strani, već je posrednica između nas i Krista, između Crkve i Krista. To ona i jest prema katoličkom shvaćanju. Dakle je prema katoličkom shvaćanju Marija Zaručnica Kristova, i to jedina Zaručnica, jer je Crkva samo u zajednici s njom Kristova Zaručnica.

5. Mi zovemo Spasitelja Gospodarom, a Mariju Gospodaricom; Spasitelja Kraljem, a Mariju Kraljicom; Spasitelja posrednikom, a Mariju posrednicom, Spasitelja kraljem mira, a Mariju kraljicom mira.

Svi ovi naslovi pokazuju, da Marija nije samo majka Kristova, već i njegova Zaručnica, kao što to veli jedan srednjovječni propovjednik: »Dužni smo joj služiti, jer je ona naša gospodarica; jer je Zaručnica našega gospodara naša gospodarica; Zaručnica našeg kralja — naša kraljica; zato ćemo joj služiti.« [17])

Prema tomu, što je rečeno, jasno je, da je Marija po katoličkoj nauci Zaručnica Kristova. Bilo bi vrlo dobro, kad bi joj se ovo dostojanstvo često i priznavalo. Ako je uvijek zovemo samo majkom, ne iskazujemo joj dosta cijele časti, koju ima. Ako čisto fiziološki promatramo njezino materinstvo, ono ne govori o njezinu životu milosti. Promatramo li odnošaj Marije kao najbolje majke spram najzahvalnijeg, najljubeznijeg djeteta, istaknut ćemo njezin život milosti, ali ne potpuno, kako ga ona ima. Jer kao majka Kristova, kako je rečeno, nije posrednica u dijeljenju milosti; onda bi bila Crkva jedina Zaručnica Kristova. Istom kad Mariju smatramao kao jedinu i nerazdruživu Zaručnicu Kristovu i pomoćnicu u djelu otkupljenja (i to kao pomoćnicu, od koje je Sin Božji uzeo svoje tijelo, što ga je uz njezino sudjelovanje žrtvovao, da pribavi ljudima život milosti), istom onda imamo drugu Evu, istom onda imamo pravu majku milosti, istom onda mislimo o njoj, kao što misli Crkva, čuvarica istine.

E. Springer D. J.

[17]) A. Aelredus, sermo 20. in nat. Mar. M. L. 195, 32[illegible]

Pravila „Sveopćega Svećeničkoga Saveza Prijatelja Presv. Srca."

Za bolje razumijevanje slijedećih pravila podsjećamo naše čitatelje na ono što je »Vrhbosna« ove godine pisala pod naslovom »Božji putovi u životu jedne duše« (str. 2. ss.), te pod naslovom »U službi Isusa Svećenika« (str. 139. i 66. ss.).

Prije nego donesemo onaj dvostruki nacrt pravilâ, kako su sastavljena s jedne strane od setre Luize Margarete, a s druge strane kako su, na toj podlozi, sastavljena i provedena u dijecezi Ivrea (kod Turina), treba nam još pripomenuti, da se je i kod same sestre Luize Margarete dulje vremena pokazivala neodlučnost, kakav bi konkretni oblik i kako izrađen pravilnik imalo da dobije dotično svećeničko udruženje. To se kolebanje očituje u više listova i bilježaka sestre Luize Margarete, i to sve do zadnjih joj godina života, kako to n. pr. zapažamo u slijedećoj bilješci od nje napisanoj dne 30. srpnja 1912:

»Imala sam jučer više uvidâ o Udruženju.... ali ne znam kako da ih izrečem. To je nešto do skrajnosti jednostavno što Bog hoće od svojih svećenika: sve

je tako jednostavno u Bogu i u Neizmjernoj Ljubavi. Misao čovječja, čovječji rad, to je što sve zamrsuje. Da imam u ruci Pravila Udruženja (t. j. prvi nacrt), čini mi se da bi ih još pojednostavnila. Svrha je Udruženju upoznanje Neizmjerne Ljubavi; duh udruženja, to je ljubav; glavna mu je vježba ljubav; sredstvo kojim djeluje na duše je ljubav; sve se svodi na ovu božansku riječ: »Neizmjerna Ljubav«, jer Neizmjerna Ljubav je Bog, i Bog je Početak i svrha svake stvari. On je sve u svima stvarima, i ništa nije bez Njega... Bez Neizmjerne Ljubavi, nema više ničega«.

Iza više pokušaja, zadnji nacrt iz pera s. Luize Margarete sastavljen je u siječnju god. 1914., i mi ga ovdje donosimo na prvom mjestu. Ideja Svećeničkoga Saveza tu izražena bila je kasnije odobrena od više kardinala, nadbiskupâ i biskupâ. Na drugom mjestu donosimo također pravila sastavljena, uz dozvolu i blagoslov Sv. Oca Pape, i usvojena za dijecezu Ivrea.

I. Nacrt pravilâ sastavljen od sestre Luize Margarete.

1. Svrha Udruženja. — Ovo smo udruženje nazvali »Sveopćim Svećeničkim Savezom prijateljâ Presvetoga Srca« u počast onoj riječi Isusa Krista upravljenoj apostolima: »Neću vas više zvati svojim slugama, nego svojim prijateljima« (Iv. 15, 15.). Svrha mu je:

a) Okupiti sve svećenike svijeta oko klanjanja dostojnog Srca Našega Gospodina Isusa Krista, te ih postaviti u bojni red kao po izbor četu naspram zabludama i pokvarenosti naše dobe;

b) Obnoviti i razviti obiteljski osjećaj i duh solidarnosti u svećeničkom staležu, učiniti da u njemu optiče isti duh, utvrditi u njemu potpuniju jednodušnost pogledâ, jedinstveniji pokret u akciji.

c) Promicati osobno posvećenje svojih članova istinskom i djelotvornom pobožnošću prema Isusu i njegovu Presvetom Srcu, tome svetohraništu Neizmjerne Ljubavi, te posvećenje duša uopće porastom i dobrim pravcem apostolskoga duha.

2. Duh Udruženja. — Svećenici koji su članovi ovoga udruženja stupaju za uzvišenim onim pokretom što ga je potakao Pijo X., te se daju na posao da pod vodstvom svoga biskupa i po uputama Svete Stolice »sve obnove u Kristu«.

Svojom riječju, svojim djelima, svojim spisima, osobito svojim primjerima i svojim životom posvema udešenim prema životu Isusa, Vječnoga Svećenika, oni se odvažno bore protiv svega što može da ozlijedi jedinstvo Crkve, njezinu cjelinu i slavu. Čistoćom svoje nauke i svojom nenarušivom privrženošću k Stolici Petrovoj, pravilnošću svoga života i snagom svoje kreposti članovi udruženja nastoje da budu uistinu »svjetlo svijeta i sol zemlje« (Mat. 5, 13. 14.) Međusobno imaju samo jedno srce i jednu dušu, po riječi Našega Gospodina Ocu nebeskome: »neka budu jedno, kako smo mi jedno« (Iv. 17, 22.); i brižljivo čuvaju jedinstvo vjere u vezama bratske ljubavi.

3. Ustrojstvo udruženja. — Ovo udruženje je skromno započelo; ako se, obodreno i blagosovljeno od Svete Stolice, raširi, i ako, prema svojoj svrsi, postane općenito, bilo bi zgodno da mu središnje sjedište bude u Rimu, odakle će slati zrake na sav katolički svijet.

Kako ovo udruženje ima da bude sveopće, te prema tome da se prilagodi i uskladi prema svima duhovima, svima običajima i svima mjestima, to ono treba da bude u svome ustrojstvu vrlo jednostavno i vrlo široko.

U svakoj biskupiji članovi će se udruženja sastati dvaput na godinu, pod predsjedanjem svoga biskupa, ako je moguće. Kod prvoga će godišnjega sastanka izabrati, prema svome broju, četiri, pet, ili više braće, koji će tokom te godine imati zadatak da pomažu, posjećuju, podupiru u duhovnim ili vremenitim potrebama one od svoje subraće koji se budu na njih obratili. Na ovim će se sastancima pretresati o svemu što se tiče duha udruženja, i tajnik će sačiniti izvještaj o svima zanimljivim pitanjima koja su bila u njemu iznesena.

4. Uvjeti primanja. — Svećenici koji budu željeli upisati se u udruženje, treba da uprave molbu na biskupijskoga upravitelja, sa naznakom svoga imena, prezimena i adrese, i s napomenom da li su već članovi koga svećeničkog udruženja, i kojega. Treba da nijesu bili udareni nikakvom osudom upogled prave nauke, te da su neporočne ćudorednosti i izgledna života. Treba da imaju nakanu vjerno izvršivati, koliko bude moguće, vježbe i propise udruženja.

5. Dužnosti. — Svećenici udruženja se obvezuju:

a) Na dan svoga pristupa obaviti potpunu posvetu samih sebe Neizmjernoj Ljubavi, u sjedinjenju sa svom svojom subraćom, po posebnoj uobičajenoj formuli; posvetu će ovu obnavljati svakoga mjeseca prvoga petka, a savjetuje im se da je obave i svaki dan na koncu zahvale iza svete mise.

b) Širiti, svaki u svome krugu djelovanja, poznavanje Isusa Krista, Boga i čovjeka, koji živi u Euharistiji, i njegova presvetoga Srca, prepuna ljubavi i milosrđa prema dušama.

c) Prisustvovati barem jednoj od dviju godišnjih konferencija, osim slučaja ozbiljne zapreke.

d) Jedamput na godinu namijeniti svetu misu za pokojnu subraću, i svaki dan u svetu žrtvu umetnuti nakanu za posvećenje klera i raširenje kraljevstva Isusa Krista.

e) Obaviti svaki dan, na večer, ispitivanje savjesti o tome danu, i to sa stanovišta sukladnosti života svećenikova sa životom Gospodina Našega Isusa Krista. (Za taj ispit može poslužiti obrazac stavljen na koncu knjižice: »Le Sacré-Coeur et le Sacerdoce). — Tako isto svaki dan, najbolje ujutro, obaviti razmatranje ili

razmatrajuće čitanje sa istoga stanovišta. (Može i u tu svrhu poslužiti spomenuta knjižica).

N. B. — Ako je jutro upotrebljeno za ispovijedanje vjernikâ ili za posjet bolesnikâ, onda je dotičnik riješen od dužnosti razmatranja; isto vrijedi ako je neko obavio klečanje ili kojegod drugo vrijeme molitve koje mu je već naloženo od kojega drugoga svećeničkog udruženja.

Napomena. Premda je ovo udruženje na posve poseban način namijenjeno svjetovnim svećenicima, ipak mu svećenici redovnici mogu biti članovima kao pojedinci, uz iste uvjete primanja.

II. Pravila »Sveopćeg Svećeničkog Saveza« izrađena u Ivrei.

Oznaka udruženja. — Svećenički Savez obuhvata sve one katoličke svećenike cijeloga svijeta koji hoće živjeti naukom o Neizmjernoj Ljubavi — Deus charitas est (1. Iv. 4, 16.) — i njom prožeti povjerene si duše, te se, kao po izbor dobrovoljci, okupljaju oko svojih odnosnih biskupa, pod zastavom presvetoga Srca, e da kolikogod uzmognu ostvare ono »Sint unum« božanskoga Učitelja, i time sve više ojače ugled svete Stolice, središta katoličkoga jedinstva.

I. — Da postignu ovaj cilj, Savez se prije svega služi sredstvima bitno duhovnim, i onda, kao posljedica tome, sredstvima moralnim i materijalnim.

II. Sredstva duhovna. — Posebna posveta presvetome Srcu, život udešen prema životu Isusovu, proučavanje i širenje spoznanja Boga, Neizmjerne Ljubavi, međusobno pomaganje, vjernost dragovoljno prihvaćenim obvezama.

III. Sredstva moralna i materijalna. — Vršenje ljubavi k bližnjemu u svim njezinim oblicima individualne i socijalne djelatnosti, pripomoći, saradnje, podupiranja, na području intelektualnom i drugim, u svemu što može biti svećeniku korisno da dadne njegovu svećeničkom radu što veću plodnost. Stvaranje i upotreba ovih sredstava ne ovise izravno o Savezu kao takovu: jer je njegovo djelovanje bistveno duhovne naravi, nego ona proistječu, kao iz svoga izvora, iz ovoga pokreta bratske ljubavi što je Savez ima da proizvede u svojim članovima.

IV. Članovi. — Mogu biti članovi Saveza: svi svećenici koji, tražeći što uže ujedinjenje s biskupima, i po njima s papom, hoće da u životu provedu nauku o Neizmjernoj Ljubavi; sva svećenička Udruženja koja već postoje ili će postojati, kojegod vrste ona bila, ako su voljna da ih u njihovu djelovanju, makar ovo ne bilo izravno duhovne naravi, nadahnjuje duh kojim Savez hoće da prožme svakog svoga člana.

V. Društva. — Društva koja se upišu u Savez nemaju s njime nikakve veze ovisnosti ili vlasti, nego samo vezu ljubavi i bratske saradnje. Veza koja spaja članove Saveza i učlanjena u nj društva, veza je bistveno duhovne naravi.

VI. Dužnosti članova. — Članovi Saveza moraju se smatrati kao braća usko sjedinjena u svrhu slavodobića Isusa Krista u svijetu: i stoga ih mora u njihovu djelovanju nadahnjivati njihov veliki Brat i Učitelj Isus, koga će nastojati proučavati, ljubiti, nasljedovati i drugima pokazati svom revnošću koja im bude moguća, tražeći navlastito u Njemu neizmjerno milosrdnu Ljubav prema jadnom čovječanstvu.

U svojim međusobnim odnosima treba da puste kraju svaki egoizam, svaku hladnoću, te da jedni s drugima postupaju kako Isus postupa s nama, da se pomažu u duhovnom i materijalnom pogledu štogod više mogu.

Posebne dužnosti svećenikâ članova: (v. nacrt pravilâ od sestre Luize Margarete, br. 5. a—e.).

Dužnosti društava. — Učlanjena društva, kojegod vrste i svrhe bila, treba da u njihovu makar i materijalnom djelovanju, nadahnjuje ljubav k bližnjemu, i da im prvom svrhom bude triumf Isusov u svijetu.

VII. Poslovanje. — 1. Savez se sastoji od biskupijskih odsjeka, udruženih ili ne u pokrajinske odsjeke, sa središnjim sjedištem u Rimu (zasada u Ivrei).

2. Biskupijskim odsjekom rukovodi biskupijsko vijeće, pod ravnanjem i vlašću Ordinarija. Biskupijsko vijeće imenuje biskup na prijedlog članova odsjeka.

3. Sveopće upravno vijeće posluje uz prisustvovanje i pod ravnanjem papina delegata, što ga papa imenuje.

4. Sveopće vijeće i biskupijska vijeća nastoje da živi i raste duh jedinstva s papom, i duh bratske ljubavi koja mora da obuzme pojedince i društva učlanjena u Savezu; dosljedno se oni služe svima sredstvima na koja ih može podsjetiti ljubav; posebnim odborima ili po učlanjenim društvima traže da postignu sve što može biti potrebno ili korisno za ostvarenje njihova duhovnoga poslanja[1]).

VIII. Biskupijski odsjek u Ivrei. — 1. Osniva se u biskupiji ivrejskoj dijecezanski odsjek Saveza, te prihvaća opća pravila udruženja.

2. Dužnosti (kao u općem dijelu pravilâ).

3. Upravno vijeće dijecezanskog odsjeka sastoji se od šest članova, imenovanih od biskupa, te ima sjedište u Ivrei.

4. Da tko postane članom dijecezanskog odsjeka u Ivrei, osim što treba da nije bio udaren nikakvom crkvenom cenzurom radi nauke i da bude čista ćudoreda i izgledna života, treba da upravi molbu, najbolje pi-

[1]) Tako je na poticaj članova Saveza u ivrejskoj dijecezi osnovana »apostolska blagajna«, kojoj je svrha priskočiti u pomoć potrebama siromašnih svećenika; i društvo duhovnih vježbi, koje svaki mjesec okuplja sve svećenike jednoga kraja. Ova dva društva imaju svako svoje vlastito poslovanje, i razlikuju se od Saveza iz kojega su proizašla, a svezani su s njime samo duhom.

smeno, na ravnateljstvo dijecezanskog odsjeka, obrativši se u tu svrhu na jednoga člana ravnateljstva. Molba će biti otposlana centralnome vodstvu da bude upisana u posebni imenik.

5. Čin se posvete može obaviti posebice, te će se zatim kod prvoga sastanka pred braćom ponoviti.

6. Nije propisana nikakva članarina. Troškovi za potrebe udruženja podmirivat će se dragovoljnim prinosima.

IX. Pristaše Saveza. Za sjeminarce ili svjetovnjake koji žele živjeti duhom Svećeničkog Saveza, postoji posebna skupina »agregiranih članova« Saveza. Dužnosti su im iste kao i članovima, u koliko im ove mogu biti nametnute.

Dom J. B. Chautard O. C. R.:

Duša apostolskoga djelovanja.

Nu nakon što je katastrofa istočnoga grijeha razvalila sklad i red našega bića, postalo nam je teško i ovo dvostruko gibanje prianjanja i udaljivanja. Sad treba napora, truda i žrtve, e da se po nutarnjem životu opet uspostavi i održi red i ravnotežje u ovome „malome svijetu" što je čovjek. To je jedna porušena zgrada što je nanovo valja sagraditi i zaštititi je od ponovnoga razorenja.

Postojano, budnošću, odricanjem i mrtvljenjem, otkidati od zemaljskih misli „srce otešćalo" (Ps. 4) s čitave one težine pokvarene naravi, preobnavljati svoj značaj naročito u onim tačkama u kojima se najviše razlikuje od duševnoga obličja Našega Gospodina, kao što je rastresenost, naglost, tašto zadovoljstvo sa sobom ili s nečim izvan sebe, očitovanja oholosti ili naturalizma, tvrdoća srca, sebičnost, pomanjkanje dobrote, itd.; opirati se zamami sadašnje i osjetne naslade nadom u duhovnu sreću koja će nas zapasti istom iza dugoga čekanja; otrgnuti se od svega čime se možemo zaljubiti u ovaj zemaljski život, posvemašnjom se žrtvom i bez pridržaja odreći svih stvorova, svih želja, požudâ, pohlepâ, vanjskih dobara, vlastite volje i mnijenja...: kolikog li zadatka!

A to je ipak samo negativni dio nutarnjega života. Iza ove borbe prsa o prsa pod kojom je sveti Pavao uzdisao[1]) i koju je P. Ravignan ovako označio: „Pitate šta sam radio u vrijeme svoga novicijata? Bila su nas dvojica, jednoga sam izbacio kroz prozor i ostao sam sâm"; iza ovog boja bez primirja proti neprijatelju koji je uvijek spreman da opet oživi, treba svoje srce čuvati da se iznovice u nj ne vrati ni malo od onoga duha koji samo po naravi osjeća i radi; to je srce sada očišćeno pokorom i izgara od želje da popravi uvrede Bogu nanesene, pa treba upeti sve sile da privrženo ostane samo nevidljivim ljepotama onih kreposti koje mu valja steći da po njima nasljeduje Isusa Krista, te da uznastoji kako će i u najmanjim pojedinostima života sačuvati potpuno pouzdanje u Providnost: to je pozitivna strana nutarnjega života. Tko ne naslućuje beskrajnoga polja rada što tu čeka čovjeka!

Rad duboko unutarnji, neprekidan i stalan. Pa ipak upravo ovim radom duša postizava divnu neku lakoću i začudnu hitrinu da vrši apostolske poslove. Samo nutarnji život posjeduje ovu tajnu.

Zadivljuje nas ogroman rad što ga unatoč slaba zdravlja izvedoše jedan Augustin, Ivan Zlatousti, Bernard, Toma Akvinski, Vinko Paulski. Ali ostajemo još više začuđeni kad vidimo gdje su se ovi muževi, uza sve svoje gotovo neprekidne poslove, očuvali u najpostojanijem sjedinjenju s Bogom. Jer su razmatrajući gasili više od drugih svoju žeđu na vrelu Života, ovi sveci više su također tu crpli radnih sposobnosti.

To je izrekao jedan od naših velikih biskupa, koji je bio preopterećen poslom, jednome državniku, koji je i sam bio pod teretom velikih poslova i koji ga je upitao za tajnu njegove postojane vedrine i začudnih uspjeha njegova rada. „Svoj vašoj zaposlenosti, dragi prijatelju, nadodajte jošter pola sata razmatranja ujutro. Ne samo da će vaši poslovi biti kraju privedeni, nego ćete naći vremena da izvedete još i novih."

Napokon ne vidimo li svetog kralja Ljudevita IX. kako je u onih osam ili devet sati što ih je redovito posvećivao vježbama nutarnjega života, nalazio tajnu i snagu da se s toliko pažnje posveti državnim poslovima i dobru podanikâ, da po priznanju jednog socijalističkog govornika nikada, pa ni u naše vrijeme, nije bilo toliko učinjeno u korist radničkih razreda, koliko pod vladom ovoga kralja.

6. Odgovor na drugi prigovor: je li nutarnji život sebičan?

Ne govorimo o lijenčini niti o duhovnom sladokuscu, po kojima bi nutarnji život sastojao od radosti ugodne dokolice i koji mnogo više traže utjehe Božje nego li Boga utjehe. Njihova pobožnost kriva je pobožnost. Ali je ni onaj bolje ne shvaća, koji na laku ruku ili iz predrasude proglasuje nutarnji život sebičnim.

Već smo rekli da je taj život čistim i obilnim izvorom najplemenitijih djela ljubavi prema dušama i

[1]) „Jer se naslađujem u zakonu Božjem po nutarnjemu čovjeku: vidim pako drugi zakon u udima mojim koji se protivi zakonu pameti moje te me zarobljuje u zakonu grijeha što je u udima mojim. Nesrećna mene čovjeka: tko će me osloboditi od tijela smrti ove?" (Rimlj. 7, 22—24.)

samilosti i pomoći u vremenitim patnjama. Istražimo još s drugoga jednog stanovišta korisnost toga života.

Sebičan i besplodan da je unutarnji život Marije i Josipa! kolike li hule i kolike li bezumnosti! Pa ipak im se ne pripisuje kakovo vanjsko djelovanje. Da Marija bude kraljicom apostolâ, a Josip zaštitnik cijele Crkve, dosta je bilo da se svijetom prospu zrake njihova nutarnjega života, i zasluge njihovih molitava i žrtava namijenjene raširenju blagodati Otkupljenja[1]).

Sestra me moja ostavi samu da služim (Lk. 10, 40.) govori te riječi Martine preuzetni ludak koji vidi samo svoja vanjska djela i njihove učinke.

Njegova umišljenost i nerazumijevanje Božjih putova ne seže tako daleko da bi pomislio kao da Bog bez njega ne bi mogao uspješno djelovati. Svejedno on voli opetovati s Martom koja ne umije da procijeni kako je dragocjen Marijin promatrajući život: Reci joj da mi pomogne (Lk. 10, 40.), te zna dapače da usklikne: Čemu šteta ova (Mt. 24, 8)? kudeći kao rasipanje vremena one časove što ih sami za sebe pridrže njegova od njega u sebi sabranija subraća u apostolskom djelovanju koja na taj način hoće da osiguraju svoje skrovito življenje s Bogom.

Ja se za njih posvećujem **e da** i oni budu posvećeni u istini (Iv. 17, 19.), tako odgovara duša koja je osjetila čitav doseg te Učiteljeve riječi **„E da"**, i koja, poznavajući vrijednost molitve i žrtve, ujedinjuje sa suzama i krvlju Otkupiteljevom suze svojih očiju i krv vlastitog srca štono se danomice sve više očišćava.

Duša koja živi nutarnjim životom čuje, sa Isusom, glas zločinâ svijeta gdje se diže prema nebu te zaziva na njihove začetnike kaznu, ona suzdržava osudu svemožnošću molitve, tako jake te može zaustaviti ruku Božju kad se sprema da ošine munjom s neba.

Oni koji se mole, rekao je iza svoga obraćenja odlični državnik Donoso Cortes, više čine za svijet nego oni koji se bore, te ako svijet pada sa zla na gore, to je stoga jer ima više borbi nego li molitava.

„Podignute ruke, kaže Bossuet, probijaju više bataljona nego one koje udaraju" I usred pustinjâ su tebaidski samotari često imali u srcu onu vatru kojom je gorio sveti Franjo Ksaverski. Štokome se čini, veli sveti Augustin, da su oni ostavili ljudske stvari i više nego li bi trebalo. Ali se, veli on na to, ne pomišlja kako su tim velikim udaljenjem od svijeta njihove molitve postale čišće i tim istim uplivnije i **potrebitije** za ovaj pokvareni svijet.

Kratka će, ali žarka molitva redovito više doprinijeti da se postigne koje obraćenje, nego li duge rasprave i lijepi govori. Onaj koji se moli, pregovara sa prvim Uzrokom. On izravno djeluje na Nj. On ima tako u ruci sve drugotne uzroke, jer ovi primaju svoju uzročnost samo od toga višega Počela. Na taj se način željeni učinak postizava i sigurnije i brže.

Po kazivanju neke časne privatne objave, deset tisuća krivovjeraca bi obraćeno samo jednom žarkom molitvom serafske svete Terezije, i njezina vatrom za Krista obuzeta duša nije mogla shvatiti kakav bi to bio kontemplativni, nutarnji život, koji se ne bi zanimao za plamenu zabrinutost Spasiteljevu u poslu otkupa dušâ. „Primila bih, veli ona, čistilište do sudnjega dana da samo jednu od njih oslobodim. I šta me se tiče trajanje mojih patnja, ako mogu tako izbaviti i jednu samo dušu, a pogotovo više njih na veću slavu Božju! I na svoje redovnice upravlja riječi: „Namjenjujte, moje kćerke, za tu apostolsku svrhu svoje molitve, svoje trapnje, postove, svoje želje".

Pa to u istinu i jest djelovanje Karmelićanka, Trapistinki, Klarisâ. Gledajte ih kako slijede daleki hod apostolâ, kako ih hrane preobiljem svojih molitava i svojih pokorničkih djela. Njihove se molitve iz visina spuštaju na duše, na taj božanski plijen, doklegod u svome napredovanju dopire Križ i blista se Evanđelje. Ili bolje, njihova skrovita, ali djelotvorna ljubav posvuda u svijetu grješnikâ budi glasove milosrđa.

Nitko ovdje na svijetu nepozna uzroka onih dalekih obraćenja poganâ, one junačke ustrajnosti progonjenih kršćana, one nebeske radosti na muke stavljenik vjerovjesnika. Sve je nerazdruživo svezano s molitvom ove ponizne samostanke. Prsta stavljena na glasovir Božjih praštanja i vječne svjetlosti, njezina šutljiva i samotarska duša ravna spasavanjem duša i osvajanjima Crkve[1]).

„Hoću da imam Trapista u ovome apostolskom vikarijatu, govorio je Msgr Favier, biskup Pekinga. Dapače želim da se ne bave nikakvim spoljašnim dušobrižništvom, e da ih ništa ne rastresa u radu molitve, pokore i svetih nauka. Jer znam koliku će pomoć donijeti vjerovjesnicima to što posred naših siromašnih Kineza stoji samostan gorljivih kontemplativnih redovnika." I kasnije: „Napokon nam je pošlo za rukom prodrijeti u kraj do danas nepristupačan. Taj događaj pripisujem našim dragim Trapistima."

„Deset Karmelićanki koje se mole, govorio je biskup Cochinchine guverneru Saigona, više će mi biti od pomoći nego kad dvadeset vjerovjesnika propovijeda."

Svjetovni svećenici, redovnici i redovnice posvećene djelotvornom životu, ali zajedno s time i unutarnjem životu, imaju, kao i duše u samostanima, dijela na ovoj moći kojom mogu djelovati na srce Božje. Očevidne primjere imamo za to u jednom P. Chevrier-u, jednom don Bosku, jednom P. Mariji

[1]) Vidjet ćemo u jednom drugom poglavlju kako baš nutarnji život oplođuje vanjsko apostolsko djelovanje.

[1]) Lumière et flamme (P. Léon, O. M.).

Antunu. Časna je Ana Marija Taigi u svome zvanju siromašne domaćice bila apostolom, isto kao i sveti Benedikt Josip Labre u svome izbjegavanju velikih cesta. G. Dupont, sveti čovjek Tours-a, pukovnik Paqueron, itd., koji su izgarali od iste vatre, bili su u svojim djelima stoga moćni, jer su bili ljudi nutarnjosti. A general je Sonis između dviju bitaka nalazio u sjedinjenju s Bogom tajnu svoga apostolskog rada.

Sebičan i besplodan da je život jednoga župnika od Arsa! Šutnja je sve što bi zaslužila takova tvrdnja Svaki razuman duh upravo njegovu savršeno unutarnjem saobraćaju s Bogom pripisuje revnost i uspjehe ovoga nenadarenog svećenika, ali koji je bio tako kontemplativan kao kakav Kartuzijanac, te je osjećao žeđu za dušama koju je njegovo napredovanje u nutarnjem životu činilo neugasivom; Naš Gospodin bio mu je životom, i od njega je primio u dio božansku moć obraćanja dušâ.

Besplodan da je njegov nutarnji život! Ali uzmimo da svaka naša biskupija ima jednoga blaženoga Vianney-a. Prije deset godina bi bila Franceska preporođena, i to mnogo dublje nego velikom množinom udruženjâ, ako ova nijesu dovoljno osnovana na unutarnjem životu, sve da njihovu organiziranju, uz obilje novčanih sredstava, posvete svoju nadarenost i djelatnost tisuće apostolâ.

Ne dvojimo o tome, glavni je razlog s kojega se možemo nadati uskrsnuću naše Franceske, što možda ni u jednome drugom razdoblju nije u tolikom razmjeru, i među jednostavnim vjernicima, bilo toliko žarkih duša željnih da žive sjedinjene sa Srcem Isusovim, i da šire njegovo Kraljevstvo sijući oko sebe klice nutarnjega života: ta se eto pojava kod nas[1]) zapaža od nekoliko godina. Neznatna ih je manjina, tih po izbor duša, neka bude. Ali šta je do broja, ako se odlikuju nutarnjom vatrom. Iza Revolucije naša domovina što se je opet pridigla ima zahvaliti nekolicini svećenika koji su po proganjanju dozreli u nutarnjem životu. Po njima je zadah božanskoga života ogrijao onaj naraštaj za koji se je činilo da je uslijed otpada i nehaja zauvijek izručen smrti, od koje je izgledalo kao da ga nikakav čovječji napor neće moći izbaviti.

Iza pedeset godina slobode poučavanja u Francuskoj, iza ove polovice stoljeća koja je vidjela procvat bezbrojnih katoličkih ustanova i u kojoj smo imali u rukama čitavu mladež u domovini, kao i gotovo posvemašnju potporu od strane vlade, kako da unatoč na oko divnim uspjesima, nijesmo mogli da u našoj naciji obrazujemo jednu većinu koja bi bila dosta duboko kršćanska te se uzmogne boriti proti pristašama Sotone?

Bez dvojbe je ovoj nemoći doprinijelo to što se je zapustio liturgični život, koji nije više širio svoje zrake među vjernicima. Naš je duhovni život postao tjesnogrudan, suh, površan, spoljašan ili pak posve sentimentalan, te tako više ne prodire i ne privlači dušâ, kako je to činila liturgija, taj veliki izvor kršćanske životne snage.

Ali nema li tome još drugi jedan uzrok u ovoj činjenici, što, nemajući ni sami snažnoga nutarnjega života, mi, kao svećenici, kao uzgojitelji, nijesmo mogli proizvesti drugo nego duše sa površnom pobožnošću, bez snažnoga ideala i bez čvrstoga osvjedočenja? Kao profesori, nijesmo li bili gorljiviji u tome da postignemo uspjeh u školskim svjedodžbama i slavu zavodu, nego da dadnemo dušama veoma temeljitu vjersku pouku? Nijesmo li svoje sile trošili tako te nam nije glavnim ciljem bilo obrazovanje volje, i da na očeličene značajeve utisnemo pečat Isusa Krista? I ta polovičnost nije li često imala za uzrok mlohavost našega nutarnjega Života?

Netko je rekao, da svetu svećenika odgovara gorljiv puk; gorljivu svećeniku, pobožan puk; pobožnu svećeniku pošten puk; poštenu svećeniku, bezbožan puk. Uvijek za jedan stepen manje života u onima koji su rođeni od drugoga.

Mi ne bismo tako daleko pošli da prihvatimo tu tvrdnju, ali mislimo da slijedeće riječi svetoga Alfonza dovoljno izriču kojem uzroku valja pripisati odgovornost za položaj u kojemu se mi danas nalazimo.

„Dobar život i spas narodâ ovisi o dobrim pastirima. Ako je na čelu župe dobar župnik, vidjet će se uskoro gdje u njoj cvate pobožnost, sakramenti se primaju, u časti je razmišljajuća molitva. Odakle poslovica: Kakav pastir takva župa, prema onoj riječi Crkvenjakovoj (10, 2.): Kakav je vladar grada, takvi su mu i stanovnici". (Homo apost. 7, 16.)

7. Prigovor izvađen iz važnosti spasenja duša.

Ali, reći će čovjek izvanjskoga života, tražeći izlike proti nutarnjemu životu, kako se može tko usuditi ograničavati djela moje gorljivosti? Zar se ikada mogu preveć žrtvovati, osobito kad se radi da se spasavaju duše? Zar moja djelotvornost ne nadomješta svega ostaloga, i to s pridom, uzvišenim vršenjem pregaranja? Ko radi moli se. Žrtva je nad molitvom. I ne zove li sveti Grgur revnost za spas dušâ najugodnijom Bogu žrtvom (Hom. 12. in Ezech.)?

Odredimo prije svega tačno značenje tih riječi svetoga Grgura, te ćemo se za to poslužiti besjedom anđeoskoga Naučitelja. Prikazati Bogu, veli on, duhovnim načinom žrtvu, znači prikazati mu koju stvar koja može da ga proslavi. No od svih darova najugodniji što ga može tko prikazati Gospodinu, to je, neosporno, spas koje duše. Ali svatko mora prije svega prikazati svoju vlastitu dušu, prema onome što kaže sv. Pismo: Ako hoćeš ugoditi Bogu, smiluj se svojoj duši. Izvršivši ovu prvu žrtvu, bit će nam **onda** dopušteno da i drugima pribavimo sličnu sreću. **Što bliže** čovjek s Bogom sjedinjuje najprije

[1]) U Franceskoj. (Op. prev.)

svoju dušu, a onda dušu drugih, to će bolje biti njegova žrtva primljena. **A same se molitvom** može postići ovo tako isto duboko i veledušno kao što ponizno sjedinjenje s Bogom. Stoga se Gospodinu **više** sviđa, privesti sebe ili privesti druge k **životu molitve,** nego li se dati ili druge ponukati na akciju, na vanjsko djelovanje. I s toga, završava sveti Toma, kada sv. Grgur tvrdi da je Bogu najugodnija žrtva spasenje duša, on ne namjerava dati prednost aktivnome životu, kao da je bolji od kontemplacije; nego hoće da kaže, kako je za Boga neizmjerno slavnije i za nas mnogo zaslužnije ako Mu prikažemo i samo jednu dušu, nego da mu darujemo sve što na zemlji ima najdragocjenije. (S. Th. 2. 2. qu. 182. a. 2. ad 3.) (Nastavit će se.)

Dopis.

Boće (kod Brčkoga), početkom srpnja 1924.

VELIČANSTVENO KATOLIČKO SLAVLJE U BRČKOM

Vjerski indiferentizam i bezboštvo, što su nakon rata zavladali tolikim dušama, i odviše zastrašiše mnoge katoličke umove. Ima ih, koji poput apostola na jezeru genezaretskom misle, da je sve izgubljeno. Takav je pesimizam i neopravdan i štetan. Treba ostaviti besplodna tužna razmatranja i poslušati neustrašivi poziv upravljen sa nepobjedive Petrove stijene.

Crkva, vična prkositi burama stoljeća, koja je vidjela, gdje pred njezine noge padaju smrtno ranjeni toliki neprijatelji, ne pokazuje nikakva straha. Ona je dorasla današnjoj situaciji. Obučena u silu s nebesa ne pušta oružja iz ruku, već poziva preko namjesnika Kristova na žilav i ustrajan rad. Jaka katolička akcija — geslo je sadašnjega sv. Oca.

Treba poslušati sv. Oca, željeznom energijom raditi prema njegovim uputama, pa možemo vedra čela gledati u budućnost. Kamo sreće, da smo točnije odgovorili željama velikih papa zadnjih pedeset godina! Vođeni Duhom Svetim kao da su nasljednici sv. Petra jasno predvidjeli budućnost, koju većina nas nije vidjela. I htjeli su pape svojim savjetima da poštede katoličke narode od katastrofâ, što su nadošle, ili da nas bar što bolje priprave na današnja teška vremena.

Spomenut ću samo jednu stvar, iz koje se jasno vidi, kako se osvećuje ne slušati glas sv. Oca. Veliki je papa Lav XIII. pozvao vjernike sviju zemalja, da svoje radnike organizuju u katoličkim udruženjima. Nekoji su ga narodi poslušali kao Nijemci i naši Slovenci. Mi smo držali, da je hrvatski radnik duboki vjernik, pa da već radi patriotskih obzira neće nikada postati socijalistički raspoložen. I kako smo se prevarili! Naše radništvo, odraslo u potpuno vjerskom milieu-u, listom ode pod crveni barjak. I bilo bi uzaludno kojekakvo ispričavanje. Izgubili smo veliku bitku. U isto vrijeme ostaje njemačko i slovensko radništvo, organizovano na vjerskom principu, nakon svih ratnih i poratnih trzavica, vjerno kršćanskim načelima.

Kobna je pogreška, htjeti i danas raspravljati o shodnosti ili neshodnosti uputa, što nam ih daje Pijo XI. Nastojmo njegove savjete, koliko je najviše moguće, provesti u djelo, i učinit ćemo neizmjernih usluga sv. Crkvi i našemu narodu.

Djelima katoličke akcije, koju sv. Otac toliko preporuča, pribraja on i velike vjerske manifestacije. Nijesu to skupocjene, beskorisne parade, kako se nerijetko čuje. Tko pozna svoje srce, znade, kako silnom sugestivnom snagom djeluje na ljudsku dušu već samo promatranje velikih masa, koje s nama dijele isto vjerovanje i iste nazore. A da i ne spominjemo lijepih govora, koji se u sličnim zgodama čuju, pa nacrta za budući rad, koji se kod toga stvaraju.

Radio je stoga potpuno prema intencijama sv. Oca iniciator našeg prvog Katoličkog Dana, održanog prošle godine u Kiseljaku. Njegovim su tragom pošli i priredivači ovogodišnjeg Katoličkog Dana u Travniku, pa velebnog vjerskog slavlja u Brčkom, koje želim da opišem u najkraćim potezima.

Doček Nadbiskupa.

Ne plašeći se velike daljine puta, premda ne potpuno zdrav, odazvao se Preuzvišeni rado molbi priredivačkog odbora, da svojim prisustvom uzveliča Katolički Dan u Brčkom. U subotu oko 6 sati naveče stigao je Nadbiskup autom iz Doboja. Pratio ga presvj. gospodin Stjepan Hadrović, gen. vikar, pa tajnik dr. Čekada. Brčko je dočekalo svoga Natpastira nada sve krasno. Kod dočeka je sudjelovala cjelokupna katolička elita brčanska. U pratnji najodličnijih građana, koji su visokoga gosta dočekali na ulazu u grad, provezao se Nadbiskup kroz grad, iskićen hrvatskim trobojkama, do vanredno lijepoga slavoluka nedaleko crkve, gdje se skupili predstavnici civilnih i vojničkih vlasti, svećenstvo, veliki broj građanstva bez razlike vjere, katolička društva, škola časnih sestara, glazba vatrogasaca. Tu je pozdravila Preuzvišenoga učenica Aca Andžić, na što se Nadbiskup uputio prema Crkvi.

Pred crkvom je recitovala najprije učenica časnih sestara Ružica Lozić prigodnu pjesmu, a zatim je nadbiskupa zanosno pozdravio domaći župnik preč. g. monsignor dr. Violoni zahvaljujući mu, što prvi puta kao nadbiskup dolazi u Brčko upravo prigodom Katoličkog Dana. U zajednici sa svojim natpastirom izmolit će na-

rod sutra lakše od Gospodina Isusa veliku milost, da u teškim prilikama, u kojima se nalazi, ostane vjeran svojoj katoličkoj vjeri.

Zatim je nadbiskup pošao u Crkvu, cvijećem i vijenicima obilno iskićenu, gdje su učenice č. sestara skladno otpjevale Ecce sacerdos magnus.

Dolazak slavonskih Orlova. Baklijada.

U ½9 sati naveče stigoše vlakom slavonski gosti. Mora se priznati, da su upravo oni, sa svojim Orlovima i Orlicama, pa glasovitim pjevačkim društvom »Reljković« iz Vinkovaca podali čitavoj slici Katoličkog Dana zlatan okvir. Stigoše Orlovi i Orlice iz Đakova, Osijeka, Vinkovaca, pa djevojačko društvo iz Andrijaševaca. Na stanici sleglo se te večeri doslovno čitavo Brčko. Gostove pozdravlja krasnim govorom domaći župnik ističući, da naša slavonska braća i prijatelji stupaju na sveto tlo, poškropljeno krvlju mnogih generacija, koje su umirale za krst časni i slobodu zlatnu. Poziva sve prisutne, da podu svijetlim tragom pradjedova usprkos svim kušnjama. Golemo ovo mnoštvo vrsta se iza toga u redove, naprijed idu Orlovi i Orlice pjevajući orlovsku himnu, vatrogasci sa glazbom, pa ostali narod noseći lampijone i baklje do župskoga stana, gdje je odsio preuzvišeni gospodin nadbiskup.

Nadbiskup se pojavlja na prozoru, a nato deklamira gosp. Marica Javor najprije pjesmu Orlu, nakon čega drži dr. Ante Cebalo, odvjetnik brčanski, umni, duboko prоćućeni govor. Uzevši za moto geslo našega Nadbiskupa: veritati et caritati razvija govornik potrebu vjere za pojedinca i ljudsko društvo. Govor je učinio na sve prisutne dubok utisak, na što se nadbiskup do suza ganut zahvaljuje. Brčko je pokazalo te večeri, a i za vrijeme čitavog Katoličkog Dana, kako tople simpatije i upravo sinovsku odanost goji prema svom natpastiru.

Nedjelja prije podne. Procesija.

U nedjelju u 7 sati izjutra čitao je sv. misu u župskoj crkvi presvj. gospodin Stjepan Hadrović. Crkvu je ispunila mladež obojega spola, koja je sva pristupila k stolu Gospodnjemu. Presvijetli je gospodin tom zgodom oduševljeno propovijedao stavljajući mladeži na srce, da ostane vjerna svojim kršćanskim idealima. U 9 sati bila je zakazana teoforična procesija. Uz jako sudjelovanje svih okolnih bosanskih župa našle se toga dana u Brčkom i susjedne slavonske župe, pa je golemo mnoštvo naroda tako reći prekrilo čitav grad. Računa se, da je broj učesnika Katoličkog Dana iznosio do 15.000 duša.

Tik pred samu procesiju stigao je i đakovački biskup presvj. gosp. monsignor Antun Akšamović u pratnji preč. dekana Galovića i prebendara Sečkara. Sve je izvanredno razveselio njegov dolazak, a presvj. je gospodin svojim demokratskim ponašanjem, pa ljubežljivošću osvojio sve učesnike Katoličkog Dana. Odličnoga gosta pozdravlja pred ogromnim onim mnoštvom djevojčica Frida Pfaff, pa domaći župnik, zahvaljujući mu, što se odazvao pozivu; kaže, da između današnjega nadbiskupa vrhbosanskoga i biskupa đakovačkoga postoji onaj isti srdačni vez prijateljstva, koji je spajao njihove slavne predšastnike Stadlera i Strossmayera.

Iza toga počinje divna procesija, veličanstvena ne samo brojem učesnika, već i uzornim redom. Naprijed idu slavonske župe, žene i djevojke u krasnoj narodnoj nošnji, nakićene dukatima, brojne zastave lepršе na lakom povjetarcu, polako kreće jedna grupa za drugom pjevajući zvonkim glasom tjelovske i marijanske pjesme, zatim dolaze bosanske župe, u oči pada osobito veliki broj muškaraca, iz hiljada grla ori se stara, duboka pjesma Zdravo Tijelo Isusovo. Iz drage te pjesme uz toplinu i pobožnost kao da čujem tiho jecanje, bol i patnju svih teških vijekova, što projuriše nad Bosnom. A pred Presvetim, što ga nosi preuzvišeni gospodin nadbiskup uz asistenciju presvj. gosp. đakovačkog biskupa i gen. vikara Hadrovića te brojnog svećenstva stupa naša uzdanica, ponosna četa Bogom opojenih vitezova Kristovih — Orlovi i Orlice.

Brčko je osupnuto. Jednako inovjerci kao i indiferentni katolici. Ali taj centar posavačke trgovine, koji inače kao da ne shvaća, da na svijetu išta postoji osim trgovačkih računa, danas htio ili ne htio pušta iz ruku metar i vagu.

Gleda neviđeni prizor, ljepotu mnoštva, koje u zanosu prigiba svoja koljena pred neizmjerno Velikim i Svetim. Inovjerci govore, što su priznali već stotinu puta: Takvo što mogu da stvore jedino katolici.

Svečana sv. misa.

Iza procesije čitao je Preuzvišeni na povisokoj, u tu svrhu pripravljenoj tribini, sv. misu. Kod službe Božje pjevalo je vinkovačko pjevačko društvo »Reljković«. Suvišno bi bilo isticati ljepotu i preciznost njegova pjevanja. »Reljković« je poznat kao jedno od najboljih pjevačkih društava u našoj državi. Pod svetom misom propovijedao je nadbiskup s poznatim poletom i govorničkom vještinom, a opet popularno o Euharistiji i kat. akciji. Nadbiskupova riječ držala je u napetosti ne samo ono silno mnoštvo vjernika, već je privukla i mnogoga inovjerca. Preuzvišeni preporuča vjernicima osobito čestu sv. pričest, revno pohađanje službe Božje, pa zajedničku molitvu.

Potpuno pravo. Katolička akcija treba da svoju snagu crpe iz Euharistije i molitve. Inače ne može uspjeti. Vodiči i članovi naših društava treba da se odlikuju intenzivnim duhovnim životom, životom vjerskim. Činimo što mu drago, kako smo i radili kroz zadnjih 20 godina trošeći silne duševne energije i materijalna sredstva, velikoga uspjeha nećemo doživjeti sve dotle, dok ne odgojimo generaciju muževa i žena, odraslih u

sjeni svetohraništa. Uvijek će se događati isto: pristaše će otpadati, pa i oni najistaknutiji, naša će poduzeća propadati, slijedit će neuspjeh za neuspjehom. Ta je misao u ostalom već više puta istaknuta u javnosti, samo se ne gleda dovoljno da se provede u djelo.

Kako za vrijeme procesije tako i za vrijeme sv. mise nebo je bilo naoblačeno. Dobri nas je Bog sačuvao od žege, koja bi mogla škoditi našem slavlju, razapevši povrh nas čador od tankih svilenih oblaka. Samo tamo daleko nad modrom Motajicom, ne htijući smetati pobožnosti vjernika, anđeo je oblačar palio nebeske topove i puštao sjajne dugačke rakete.

Zborovanje. Svečani banket.

Iza sv. mise započe javno zborovanje. Prvi govori domaći župnik, koji predlaže za predsjednika skupštine presvj. gosp. monsignora Antuna Akšamovića. U kratkom, a jezgrovitom i lijepom govoru razlaže onda presvijetli govornik ,kako katolik mora da živi za Isusa i u jedinstvu s Njime. Osobito ističe, da našu vjeru trebamo očitovati pravim, praktičnim kršćanstvom.

Drugi govornik, dr. Belić, poznati istaknuti radnik katoličke akcije, govori o odnosu katol. svećenstva i naroda. Na temelju historije dokazuje bjelodano, kako hrvatski narod svu današnju svoju kulturu i napredak treba da zahvali u prvom redu svome svećenstvu. Pa da svećenstvo i ne zadužuje naroda na zahvalnost svojim radom za njegovo vječno spasenje, ono ga je zadužilo na zahvalnost kroz sva vremena svojim radom na kulturnom, socijalnom i gospodarskom polju.

Trebali bi slušati ovaj učeni govor naši liberalci, koji u svojoj zaslijepljenosti i mržnji prema svećenstvu govore neukom narodu, da je kler najveći protivnik kulture i napretka.

Zadnji govornik, vjeroučitelj tuzlanske gimnazije, veleuč. gosp. Ante Dujmušić, govori o dužnostima katolika u današnje doba. Bacivši kratki pogled na razne periode kršćanstva, koje su u raznim vremenima nametale i druge dužnosti, izvodi, da današnje doba zahtijeva od katolika u prvom redu duboku svijest, neustrašivost i ponos. Njegov sa zanosom izrečen govor, kao i govori njegovih predgovornika ostaviše u dušama slušalaca trajan dojam.

Nakon govora predložene su i od naroda prihvaćene važne rezolucije, od kojih ističemo osobito zadnju, gdje se protestira protiv pokušaja da se ukine pouka vjeronauka u državnim školama. Iza zborovanja, koje se svršila u 1½ sata poslije podne, bio je zakazan svečani banket u hotelu Posavina. Banketu je prisustvovalo blizu stotinu osoba. Uz najodličnije katolike brčanske i goste vidjeli smo na banketu i zastupnike svih ostalih konfesija kao i predstavnike vlasti. Izrečeno je više lijepih nazdravica. Među ostalima govorio je i preuzvišeni gospodin nadbiskup, pa presvj. gosp. biskup đakovački, domaći župnik etc.

Orlovski nastup. Odlazak gostiju.

U 5 sati imali su pokazati mnogobrojnoj prisutnoj publici svoju vještinu Orlovi. Premda mladi, ne zaostaju oni u tom za liberalnim Sokolom. Prije nastupa pozdravlja Orlove župnik iz Boća, g. I. Poljak. Tumači prisutnima ideju orlovsku, ističe, da orlovska društva nijesu samo gimnastička udruženja, nego da idu za preporodom naroda na temelju kršćanskih principa, pa preporuča narodu da osniva po mogućnosti Orlove ne samo u gradovima nego i po selima.

Kod nastupa sudjelovali su Orlovi iz Brčke, pa gosti iz Slavonije. Izvedene su sa velikim vještinom proste i simbolične vježbe ,pa vježbe na spravama. Burno pljeskanje i odobravanje bila je nagrada našim Orlovima i Orlicama za njihove sjajne produkcije.

Na veče u 9 sati održao je »Reljković« izvanredno dobro posjećeni koncert u već spomenutom hotelu Posavina. Prisutni su bili očarani savršenim pjevanjem njegovih članova.

Krasnom pjesmom »Reljkovićevom« bio je završen program Katoličkog Dana. Već se prije koncerta mnogi gosti vratiše kućama. Iza koncerta ranim vlakom odoše naši dragi Slavonci. U šest sati odvezao se autom i presvj. gosp. biskup Akšamović. Premda tako rano, nađoše se uz njega prije odlaska mnogi njgovi štovatelji, da mu zahvale za odličnu posjetu i zažele sretan put. A svi su u srcu zaželjeli, da mu gospodin Bog dade, te na slavnoj stolici đakovačkih biskupa doživi Strossmayerova ljeta.

Preuzvišeni gosp. nadbiskup odredio je svoj odlazak za ponedjeljak poslije podne. Prije podne posjetio je ugledni zavod časnih sestara milosrdnica. Kao svagdje, gdje se god nalaze ove tihe i pobožne junakinje Božje, rade ne samo u školi odgajajući kršćansku mladež, već idu na ruku sveećniku u crkvi držeći red i čistoću, kraseći službu Božju skladnim pjevanjem, tako i u Brčkom. One su si stekle velikih zasluga i za tako krasan ispad Katoličkog Dana. Preuzvišeni je sigurno htio da im svojom odličnom posjetom za sve to zahvali.

Poslije podne u 3 sata ostavio je nadbiskup Brčko. Kao kod dolaska, tako se našla i kod njegova odlaska sva katolička društva uz mnoštvo najodličnijih građana. Auto je bio upravo natrpan zelenilom i cvijećem. Uz naš gromki »živio« i »sretan put« odijelio se natpastir od nas.

Čast, komu čast. Vivat sequens!

Katolički Dan u Brčkom ispao je upravo sjajno. Iznad svakog očekivanja. Nije moguće nabrojiti sve one, koji su tome doprinijeli, ali valja istaknuti makar neke. Uz osobito agilnoga župnika preč. gosp. dra Violonia, ide

velika zasluga prirediválački odbor, pa napose hrvatsko katoličko žensko udruženje sa predsjednicom gospođom Cebalo i tajnicom gospođicom Marom Jozić. Te vrijedne gospođe i gospođice radile su preko mjesec dana naveče od 8—11 sati, da urede i priprave sve što je nužno za Katolički Dan. Same su splele stotine vijenaca za slavoluke, okitile crkvu, dapače da bude manje troška, same ju krečile. Doista, rijetka požrtvovnost!

Ovo je žensko društvo ponovnim jakim dokazom, kako silnu pomoć imade dušobrižnik u svom nastojanju, ako mu uspije da osnuje u župi razna katolička društva.

Bilo bi sigurno dobro, kad bi se Katolički Dan održao prije ili kasnije u svakoj našoj dekaniji, gdje to ikako prilike dopuštaju. Nije potrebno svuda sa jednakom vanjskom pompom. Katolički Dan je smotra naših redova, on osvježuje već klonulu vjeru, budi zaspalu, jača slabu. Održavanje Katoličkih Dana može imati silnog uticaja u radu oko preporoda naroda u kršćanskom duhu. **I. P.**

VJESNIK.

Naša domovina.

Sarajevo: Za spomen-crkvu u Duvnu. Preuzvišeni gosp. nadbiskup dr. Ivan Šarić izdao je župnim uredima u nadbiskupiji ovo saopćenje:

Odbor za spomen-crkvu u Duvnu, što se gradi na uspomenu 1000-godišnjice krunisanja prvoga hrvatskog kralja Tomislava na duvanjskom polju, razaslao je vlč. župskim uredima proglas za sakupljanje milodara i sabirne arke, kojima imadu župski uredi da se posluže pri ovom sakupljanju.

Umoljavam svu vlč. gg. župnike, da se zauzmu za ovu plemenitu stvar, pa da ili sami ili pomoću svojih župskih organizacija izvan crkve u što kraćem roku pokupe milodare i otpreme ih izravno Odboru za gradnju spomen-crkve u Duvnu.

Sarajevo, dne 30. lipnja 1924.

† Ivan, nadbiskup.

— **Proslava blagdana presvetoga Srca Isusova,** kome je posvećena naša prvostolna crkva, kao i naša čitava nadbiskupija, obavljena je na najsvečaniji način. S tom proslavom spojena je, kao i prošlih godina, pobožnost četrdesetsatnoga klanjanja presv. Sakramentu. U nedjelju dne 29. lipnja služio je svečanu pontifikalnu svetu misu preuzv. gosp. Nadbiskup. Pod misom je Nadbiskup izrekao zanosnu i za naše savremene prilike veoma aktuelnu propovijed o vjernosti i ljubavi prema Isusu Sinu Božjem, Sinu Oca vječnoga. Bog nas je obdario lijepim vremenom, te se je iza službe razvila po gradu tradicijonalna naša pučka procesija sa presv. Sakramentom, uz ogromno i radosno učestvovanje katoličkoga naroda ne samo iz Sarajeva i okolice, nego je bilo hodočasnika i iz daljih krajeva.

Poslije procesije i blagoslova sa Presvetim ovo je opet do na večer izloženo u katedrali na klanjanje vjernicima, a na večer je preuzv. gosp. Nadbiskup završio svečanost pontifikalnim blagoslovom.

— **Nabava II. sveska Jelenićeve »Povijesti Hristove Crkve« iz crkvene blagajne.** Povodom objelodanjenja II. sveska »Povijesti Hristove Crkve« od dra fra Julijana Jelenića, sveučilišnog profesora u Zagrebu, dozvolio je nadbiskupski Ordinarijat vrhbosanski svima župskim uredima u nadbiskupiji, da mogu i ovaj svezak, kao što je prije bilo dozvoljeno za I. svezak, nabaviti za župske knjižnice iz crkvene blagajne.

Knjiga je izašla u nakladi Saveza Trećega reda sv. Franje u Zagrebu, uz cijenu od 65 Din. Savez Trećega Reda imade na skladištu još mali preostatak I. knjige spomenute povijesti uz cijenu od 40 dinara. Obe knjige se nabavljaju kod: Narodna Knjižara, Zagreb, Ribnjak 6.

Naklada ove II. knjige jest vrlo ograničena, jer su izdavaču novčana sredstva bila vrlo čedna, pa stoga isti moli da se narudžbom požuri, eda reflektenti ne ostanu bez nje.

Dubrovnik: Pastirska poslanica dalmatinskog episkopata. Sa svoga sastanka koncem ožujka i početkom travnja o. g. upravio je preč. dalmatinski episkopat zajedničku poslanicu vjernicima svih dalmatinskih biskupija. U svojoj se poslanici presvj. gg. biskupi najprije osvrću na otpadnički pokret t. zv. »starokatolika«, pokazuju na strašne zablude ovih nesretnika pa pozivaju puk, neka se moli za ove krivovjerce, da im se Gospod smiluje i da ih pozove natrag svetoj katoličkoj Crkvi. Nadalje pozivaju biskupi vjernike, neka se mole da nam Bog dade dobrih svećenika, pa neka katolički roditelji smatraju osobitom srećom i milosti, ako im se i njihovo koje dijete posveti Bogu. Ističu potrebu kršćanskoga kućnoga odgoja djece, pa dužnost vjernika, da ustanu na obranu kršćanskog odgoja i u školi. Oštrim riječima osuđuju biskupi nepristojnu žensku modu, pa naređuju svećenicima, da ne pripuštaju na sv. Pričest nepristojno odjevene ženske osobe. Jednako upozoruju dalmatinski pastiri na raspuštenost i nećudorednost, što se opaža kod morskoga kupanja.

Zanosno preporučuju biskupi katoličku akciju u svim njezinim granama, naročito katolička vjersko-prosvjetna društva i dobru katoličku štampu. Na kraju stavljaju na srce svećenicima »Unio cleri pro missionibus« a vjernicima »Pobožno djelo za raširenje vjere« i apostolat sv. Ćirila i Metoda. Napokon biskupi javljaju vjernomu puku, da će se dojduće godine slaviti »sveta godina« pa pozivaju one, koji mogu, da se pridruže hrvatskom hodočašću, što će pod vodstvom naših biskupa poći u Rim na grobove sv. Apostola.

Split: Izopćenje Marka Kalodera. Službeni »List biskupije Splitske i Makarske« donosi ovu okružnicu:

Po nalogu sv. kongregacije sv. Oficija od 2. ožujka t. g. br. 159/24., obzirom na bezbožni zločin svećenika Marka Kalodera, koji je odstupio od rimo-katoličke vjere, a pristupio sekti staro-katolika i postao njezinim biskupom, ovim javno izjavljujemo i proglašujemo, da je isti u smislu kan. 2314. Crkv. Zakonika upao u ekskomunikaciju.

Biskup: **† Kvirin Klement.**

Holandija.

Katolička djelatnost u Holandiji. Katolici u Holandiji sačinjavaju nešto preko 35% čitava pučanstva. Katolička stranka u parlamentu, najjača od svih pojedinih političkih stranaka, ima 32 zastupnika od stotine ukupnog broja zastupnika. Uz to su katolici dolično zastupani u literaturi, umjetnosti, znanosti i socijalnoj akciji, a imena odličnih profesora, što zauzimaju stolice novo otvorenog katoličkog sveučilišta u Nymwegen, bjelodano dokazuju da katolici ni za kim ne zaostaju u ičemu što se tiče odgoja i pridizanja mladeži. No jedna od najvažnijih i najzanimljivijih grana katoličke djelatnosti u Holandiji jest a k c i j a z a p r o š i r n j e k a t o l i č k e v j e r e m e đ u n e k a t o l i č k i m s u g r a đ a n i m a u d o m o v i n i.

Bilo je to god. 1918. kada se je razvio ovaj novi pokret potaknut predlogom jednog novoobraćenika, koji je isusovačkom provincijalnom poglavaru izjavio, da bi mnogim nekatolicima u Hagu bio poćudan niz predavanja o katoličkoj Crkvi. Predlog je usvojen, a zadaća povjerena isusovcu P. van Ginnekenu, revnu svećeniku velike nadarenosti i začudne energije, koji je uz to na glasu govornik. Izbor nije mogao biti sretniji. Kroz zimu 1918.—1919. je P. van Ginneken držao četrnaestdnevne konferencije sa zamjernim uspjehom. Ali tim stvar nije bila gotova. Njegova apostolska revnost se nije dala ograničiti u četiri zida konferencijske dvorane, niti je on mogao dovršiti svoja nastojanja samim ovim predavanjima. On je zamislio i postepence razvio osnovu da ujedini sve postojeće katoličke sile u odlučnoj akciji kojom bi se imalo potpuno uspostaviti Kristovo kraljevstvo po svoj Holandiji.

Imalo se je prije svega otpočeti konferencijama. Pravom se je očekivalo da će mnogi nekatolici biti željni da više čuju o katoličkoj Crkvi. Predavanja nijesu bila javna, slušateljstvo je bilo ograničeno na devedesetak napose pozvanih muževa iz naobraženijih profesionalnih i trgovačkih krugova. U jednom kurzu koji se je protezao kroz nekoliko mjeseci, P. van Ginneken je tumačio nauku Crkve, ali nije izravno napadao na protestantizam; samo bi zgodimice, tumačeći nauku, protumačio također zablude krivovjeraca. Broj se je slušateljstva neprestano povećavao i mnogobrojne su bile zamolbe za rješenje ličnih vjerskih poteškoća, i to je dokazom kako su se njegovi slušatelji zaintesovali za stvar.

Pod konac tečaja najavilo se je da će se davati sedmodnevne duhovne vježbe za sve one koji namjeravaju proslijediti sa traženjem istine. P. van Ginneken je naime bio mišljenja da su duhovne vježbe od bitne važnosti, ako će ove konferencije uopće da urode ikakvim plodom. Za prvi put je samo dvanaest osoba činilo duhovne vježbe. Ali mnogi upiti i hitne zamolbe da se i slijedeće zime nastavi sa predavanjima pokazali su, da sjeme nije bilo bačeno na neplodno tlo.

God. 1919. i 1920. još drugi Isusovci uđoše u ovu križarsku vojsku; konferencije se u Hagu ponovile, i zaoralo se je tlo i u Amsterdamu. Kao rezultat ovih predavanja jest stalna godišnja žetva obraćenika, i posve je naravno da je ova nova grana katoličke djelatnosti pobudila ne malu uzbunu u budnoj protestanskoj štampi.

Križarski se je duh brzo rasprostranio. Nadzor nad apostolskim ovim pokretom preuzeo je »Odbor za obraćenje Holandije«, koji je bio ustrojen kao odgovor na poziv P. van Ginnekena da bi svi i sudjelovali kojigod se zanimaju za ovu vojnu, a ima dvanaest članova svjetovnih i crkvenih. Odbor se sastaje barem tri puta na godinu, da vijeća o putovima i sredstvima. Njihovi su (nepisani) štatuti jednostavni i praktični:

1. Moramo raditi ili se povući.
2. Moramo i druge dobiti na posao.
3. Moramo prepustiti financije dobročiniteljima.

Pod vodstvom ovog Odbora konferencije su se sa uspjehom protegle i na radničku klasu. Spomenuti Isusovci ostadoše na svom prvotnom području, naime kd naobraženih staleža velikih gradova, dočim se drugi, pojačani Dominikancima, Franjevcima i svjetovnim klerom, latiše posla u raznim predjelima po državi. Kako se je osnova proširila, to je bio prihvaćen i drugi postupak. Živahna se literarna propaganda zapodjene prije tečaja. Predavanja su jednako ograničena samo na nekatoličko općinstvo, ali su u tom opsegu otvorena svima, i propovjednik radije odabire crkvu nego privatne dvorane, kako je to prije bivalo. Tečajevi su bili skraćeni na dvotjedno šest predavanja. Govornici ne nagovaraju svoga miješanog slušateljstva na obdržavanje duhovnih vježbi; njihova su predavanja više sintetičnt obuka nego li jednostavno razlaganje našega vjerovanja. Ipak ideja duhovnih vježbi, kao poticalo na osobne refleksije, nije se posvema uklonila. Jedan je svećenik uspješno ujedinio dva pojma pouke i refleksije tako, da tri četvrta sata poučava, a zatim pola sata posvećuje razmatranju, za kojega on na glas promišlja, vadeći praktične zaključke iz gradiva o kojem se je razmatralo, i dodavajući podesne molitve. Po njegovu je mišljenju razmišljanje važnije od pouke, jer mnogi nekatolici, koji nemaju nikakove poteškoće da prisustvuju kod obične katoličke propovijedi za svoju duhovnu korist, brižljivo paze na razmišljanje i na molitvu, ali zatvorenih ušiju dolaze k razlaganju dogme.

P. Hendrichs S. J. služi se sada tom metodom da iznosi svoje pouke za više staleže pred sve kojigod dođu, umjesto da ih upravlja odabranom broju u privatnoj dvorani. Pri zaključku nedavno održanog niza predavanja u Rotterdamu primio je on više od četrdeset zamolba za daljne pouke i za primitak u Crkvu. Ove zime (1923.) otvoren je bio njegov tečaj sa slušateljstvom od 450 protestanata i 700 katolika. Drugi propovjednici čekaju na žetvu svojih predavanja u slijedećim duhovnim vježbama. Duhovne vježbe za »one koji drukčije misle« razvile su se, nakon što su bile u početku samo nadopunjak apologetskih tečajeva, u samostalnu granu katoličke propagande. P. van Ginneken je osnovao udruženje pod imenom bl. Petra Fabera S. J., s namjerom da ovo preduzeće učini još poznatijim i plodonosnijim. Središnji odbor sastoji se od pet članova, od kojih ima svaki brojnu pratnju »revnitelja«. Oni se trse sa znatnim uspjehom, da nagovore protestantske prijatelje i znance, da čine duhovne vježbe. Ova lična metoda pozivanja, premda može izgledati kao da umanjuje samostalnost odluke u izboru dobroga djela, ipak postizava mnogo više nego obični način štampanih cirkulara ili obavijesti. Ovaj se pokus uspješno nastavlja. Dvije su kuće bile osigurane u Ryswyku, u kojima se često daju šestdnevne duhovne vježbe grupama dvanaestorice ili petnaestorice. Obzirom na više nego redovitu potrebu individualnog rukovođenja to je po prilici

najviši broj što ga jedan ili dvojica svećenika može podesno ravnati.

Kada jedamput koji učesnik duhovnih vježba može da bude predobiven da se počne moliti za milost vjere, pobjeda je gotovo sigurna; ali mnogi govore o skoro nesavladivoj odvratnosti da to učine, i o smrtnoj borbi koja im se ukazuje pred očima prije nego sami sebe na to primakaju da kleknu i da se pomole.

P. van Ginneken ne ustručava se isporediti rezultate ovih duhovnih vježbi sa uspjehom bl. Petra Fabera u Njemačkoj u šesnaestom vijeku, kada se je obratio svaki protestant koga je svetac nagovorio da obavi duhovne vježbe. Dobroj volji nikad neće uzmanjkati milost.

Ova bi plodonosna vojna imala malo izgleda na trajnost kad bi ostala ograničena samo na odrasle. Prema tome je P. van Ginneken organizovao križarsku vojnu da spase »pogansku« djecu u većim gradovima i učini ih postojanim katolicima i čestitim građanima, znajući da njihov nesvijesni utjecaj može donijeti svijetla i zdravlja u najzapuštenije gradske četvrti. U svrhu da promiče ovu svrhu apostolata osnovao je on redovničku družbu, koja uključuje u sebi i kontemplativnu i aktivnu granu. »Drugarice sv. Lidvine«, kontemplativne sestre, žive u samostanu što ga one zovu Betanijom, gdje se, sakrivene od svijeta, bore moćnim, tihim oružjem molitve i žrtve za obraćenje Holandije, i gdje one također vježbaju aktivne članice u načelima redovničkog života i u modernim uzgojnim metodama.

Ove potonje sestre, »drugarice svete Reinilde«, prave dvogodišnji novicijat u »Betaniji«, i tokom slijedećega njihova aktivnog život vraćaju se u nju svake godine za jedan mjesec. Ove ipak nijesu redovnice u užem smislu riječi, jer se ne zavjetuju na siromaštvo niti na doživotnu čistoću, niti u svijetu nose posebno redovničko odijelo. Aktivne članice su već otvorile »katekumenate« u Hagu, Rotterdamu i Heerlenu, prometnom rudarskom gradu u Limburgu. To su kuće u predgrađima koje služe kao zabavište za nekatoličku djecu između pete i dvanaeste godine, koja bi inače provela svoju dokolicu u blatu i pogibelji ulice. Više stotina djece polaze ta zabavišta poslije škole. Nalaze tu razne vesele i zanimljive zabave, i malo po malo, po pjesmama što ih uče, ili iz razgovora sa katehisticama, upoznaju opstojanje Božje. Kasnije im se izrično daje vjerska pouka, uči ih se katekizam, te napokon budu pripravljani za krštenje. Nikakva roditeljska prava nijesu u tome postupku zaboravljena, jer su roditelji veseli da im se mladež ukloni sa ulice te su samo prezadovoljni sa znatnim poboljšanjem u njihovu izgledu i ponašanju. Budući da su sami bez određene vjere, redovito ne prave nikakovih poteškoća da njihova djeca prime vjersku obuku i budu krštena po katoličku. I tako biva, pomoću ulomaka pjesmica što ih djeca pjevaju kod kuće, ili prigodom posjeta roditeljskih kod božićnih svečanosti u katehumenatu, da se sjeme vjere razasije te je kojiput uhvatilo korijena i dozrelo do obraćenja svakoga člana obitelji. Lanjskih Duhova je pedesetero ove djece bilo primljeno u Crkvu, a druga su bila primljena prošloga Uskrsa.

Djeca ne budu odnemarena ni poslije krštenja. Da očuva dragocjeni dar vjere, P. van Ginneken je osnovao redovničku družbu sestara koje su pred nekoliko mjeseci, podigle jednu radničku školu za katoličke djevojke. Njihova je svrha da pribave dom — a ne da stvore »institut« — gdje će djeca moći provesti jednu godinu ili dvije u atmosferi vjere i ljubežljivosti, i gdje će, dok njihova neiskusna vjera postaje jača, također naučiti kakovo zanimanje koje će ih usposobiti da si zaslužuju živlјenje. Sestre su započele sa četiri štićenice. Da pomognu dječacima isti je gorljivi svećenik osnovao udruženje dvanaestorice katoličkih trgovaca koji uzdržavaju i opskrbljuju radničku školu gdje se njihovi neofiti mogu naučiti kakovu zanatu.

Ova križarska vojna osim toga dobiva snažnu potporu uvađanjem propagandističkih metoda običajnih po Engleskoj, Francuskoj i drugim zemljama — širenje dobre štampe i propovijedanje na ulicama. Ujedinjenje molitve katoličkih svjetovnjaka bivaju postignute po »Zadruzi Petra Kanizija«, čiji članovi također uzimaju na sebe brigu za širenje katoličke štampe. Njihov »izvještajni ured«, za mnoge vrata u ovčinjak, vodi nekoliko naobraženih katolika, koji dobivaju na stotine odgovora na oglase što su ih uvrstili u nekatoličke novine, nudeći se da će dati pouzdane podatke o katoličkoj Crkvi. Osim toga, »Društvo Geert Grote« izdaje letake, a franjevci uzgajaju katehiste. Uz to u mnogim školama dječaci viših razreda okupljaju se u društva u svrhu pomaganja »katehumenatima« — nešto slično kao »socijalne kolonije« što ih podržavaju škole u Engleskoj.

I tako se pomoću ove vojne navješta Evanđelje i bogatim i siromašnim, i nitko nije izuzet. Neugledni obraćenici iz rotterdamskih predgrađa, djeca sa ulice, gospoda visokih staleža, dvorske gospode, svi bez iznimke bivaju pritezani k Onome koji je umro za sve. Povrh toga briga posvećena uzgoju, socijalna organizacija katoličkih študenata, opsežna katolička dnevna i periodična štampa, daleko razgranjena djelatnost za potpomaganje vanjskih misija, odvažni svećenici, brojni redovnici i brižljivi biskupi, sve to neosporno dokazuje da je ova apostolska gorljivost zdrava, jer je izražena u snažnom katoličkom životu.

Dakako da ne manjka ni poteškoća. Tu je naravski ona opća zapreka, pomanjkanje novčanih sredstava. Osim toga pokret je ovaj mlad, i takovo odlučno pregnuće da se ostvare ideali često pobuđuje reakciju kod starije generacije i kod opreznjaka. Razumije se također da snažno isticanje kršćanskih načela podiže opoziciju od strane onih kojima načela nijesu kršćanska u katoličkom smislu. Bilo kako mu drago, praktični bankrot svakoga drugoga oblika vjere, kako se je pokazao u svjetskom ratu, dao je katolicizmu posvuda jedinstvenu prigodu da iznese svoje od Boga postavljene zahtjeve, i katolička je Holandija prihvatila ovu prigodu sa zamjernom smjelošću. Euharistički kongres, koji se ove godine obdržava u Amsterdamu u mjesecu srpnju, dat će katolicima drugih naroda prigodu da dođu u dodir sa jednim vrlo živim udom katoličke Crkve.

PROSVJETA.

Isidor Poljak: Sa Bijelog Brda. Već davno nije hrvatska knjiga obogaćena ovako vrijednom zbirkom pjesama. Pjesme Isidora Poljaka uspjele su i s formalne i sa sadržajne strane. Veličanstvenom, ali ipak jednostavnom dikcijom crta nam pjesnik svoje borbe i radosti, svoj zanos i svoj bol. Krasnim jezikom, adekvatnom ritmikom i živom plastikom prikazano nam je naporno uspinjanje na Bijelo Brdo, Brdo Gospodnje. Već prvom svojom zbirkom pjesama prokrčio je sebi Isidor Poljak put u redove prvih hrvatskih pjesnika. Ova zbirka naznačuje velik napredak u svakom pogledu. Radujemo se, što smo je dobili, i nadajmo se, da će ova knjiga naići na veoma lijep prijem u hrvatskoj čitalačkoj publici, a pjesniku će to biti poticaj, da još energičnije nastavi svoje napredovanje ne samo na Alvernu, nego i u pjesništvu. Zbirka „Sa Bijeloga Brda" stoji Din 10·— s poštarinom 11·— Din, a naručuje se kod Narodne Prosvjete (Zagreb I. pošt. pret. 109.)

Schule des geistlichen Lebens auf den Wegen der Beschauung von **Garcia de Cisneros** O. S. B., Abt von Montserrat (1455—1510). Eingeleitet vod Dr. Erhard Drinkwelder O. S. B., Erzabtei St. Ottilien. Aus dem Lateinischen übertragen von Maria Raphaela Schlichtner O. S. B., Abtei Nonnberg. (Bücher für Seelenkultur.) 12° (XII u. 262 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Beb. G.-M. 4.—.

U naše vrijeme, kada kroz čitav duševni život sadašnjosti struji sklonost k izrazito mističnom životu, dobra je bila namisao oteti ovo djelo 400-godišnjoj zaboravi. Da naši čitatelji upoznaju osebujnost i zanimljivost ove knjige, navesti ćemo neke misli iz uvoda, kojim je ovo najnovije izdanje drevnoga Cisnerosa popratio benediktinac P. Drinkwelder.

Od drugih običajnih priručnika za »Duhovne vježbe« razlikuje se ova knjiga time, što ona po namjeri piščevoj nije namijenjena, da dadne za nekoliko dana gradiva za sabranost duha i naputke za razmišljanja, nego se zadovoljava time da naznači posve malo i to kratkih vježbi za svaki dan, ali za to zahtijeva nastavljanje tih vježbi kroz život. One su tako udešene, da uzmognu povesti onoga koji im se povjeri, od prvih početaka duhovnoga života sve do visina mistične kontemplacije. Premda su neposredno bile namijenjene benediktinskim monasima, ipak nipošto ne isključuju ni drugih, pa ni svjetovnih osoba koje teže ze unutarnjom savršenošću. Promjena što je ove vježbe namjeravaju, i što je kod pomnog vršenja i postizavaju, posve je polagana, koja pomalo organički rastući čitava čovjeka obuhvata i obnavlja.

Tko vrši ove vježbe, prepušten je sam sebi; nikakav mu meštar ne zadaje od dana do dana predmete za razmatranje, tačno pri tome vodeći računa o njegovu duševnom stanju. On vršeći vježbe ne ide za tim da se njegova volja u oštroj borbi dovine krepkih »odluka«, i ne stavlja se od jednog koraka do drugog novi cilj vježbanja. Samo očišćenje i ljubav, ovaj dvostruki cilj ima odmah od početka pred očima. Vježbe ga moraju svome cilju neopazice, ali neprekidno približavati .

Vrijeme danomice potrebito za ove vježbe kratko je. Dosta je pola sata razmatranja i četvrt sata duhovnoga čitanja. Za početak se preporuča jutarnje vrijeme, a za one koji su već napredovali, večernje vrijeme kao podesnije za kontemplaciju.

Kolikogod Cisneros sve vježbe upravlja k postignuću mistične kontemplacije, ipak nipošto ne pretpostavlja da je svi odista i postizavaju, a još manje da je mogu za kratko vrijeme postići. I onima koji je nikad ne postignu, služe ove vježbe za gajenje razmatrajuće molitve, a onima koji su pozvani ka kontemplaciji, nijesu nikakova zapreka koja bi ih radi prevelikih zahtjeva metode i raznih propisa sputavala.

Vježbe, sastojeće od razmatranja i duhovnoga čitanja, donosi ova knjiga rasporedene po onoj poznatoj razdiobi u razvoju duhovnoga života: put očišćenja put rasvjetljenja i put sjedinjenja. Pri tome je daleko od njega pomisao da duhovnom životu utisne osebujnost svoga vlastitog reda. On uopće pozna samo jedan duhovni život koji je u svojim osnovnim potezima zajednički svjetovnim i redovničkim osobama. Obadva imaju isti cilj savršene ljubavi k Bogu ako i teže za njime raznim sredstvima. Garcia de Cisneros ne navješta novu vrstu pobožnosti. On nasuprot posvema stoji u prošlosti i na tlu tradicijonalne mistike. Njegova je zasluga u tome što je znao ovu tradiciju shvatiti i zasaditi je u po njemu obnovljenu opatiju montserratsku.

Glasovito pitanje o ovisnosti knjižice »Excercitia spiritualia« sv. Ignacija, koji je 12 godina nakon smrti Garcie de Cisneros hodočastio u Montserrat, o ovoj Cisnerosovoj knjizi »Exercitatorium vitae spiritualis«, rješava P. Drinkwelder tvrdnjom, da, sve da je sv. Ignacij i poznavao tu knjigu bilo direktno bilo indirektno, ipak je tendencija tih dviju knjiga posvema različna.

Das innerliche Leben. Gedanken und Erwägungen. Von Dr. **Johannes B. Leschnik**, Salesianer. kl. 12° (VIII u. 134 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. G.-M. 2.10.

Voda i priručnika unutarnjega života ima u ascetskoj literaturi bezbroj. Uvijek ih ne uzima čovjek rado u ruke. Njihova omašnost čini da kod čitanja umaraju, raspredanje o svim mogućim poteškoćama čini da ti brzo ponestane srčanosti, naglašivanje vlastitog ličnog shvatanja kadro je da pitanja zamrsi. Ovdje nas jedan vještak nutarnjega života priprostom, ali neobično toplom riječju vodi na stazama bogoljubnosti sve više i više. Knjižica je jasna u svojim tvrdnjama. Da je njezin sastavljač mnogo godina bio profesorom dogmatike i moralke, ne može ona uza svu čednost ipak da sakrije. Ovaj dobri temelj daje cijeloj gradi »Nutarnjega života« blagotvornu sigurnost. Ali tim neumoljiviji su i zahtjevi koji slijede iz tih temelja. Ne može im se umaknuti, a to je dobro za čovječju, na zlo sklonu volju. Knjižica je dosljedna, ali nije tvrda, ona je veoma ljubežljiva u svojim otkrivenjima. Čitaš je rado opet i opet, jer i nehotice osjećaš: ovdje govori ljubav o ljubavi Kristovoj.

Charakterbilder katholischer Reformatoren des XVI. Jahrhunderts: Ignatius von Loyola, Teresa de Jesus, Filippo Neri, Carlo Borromeo. Von Ludwig Freiherrn von Pastor. Mit einem Gedenkwort zum 70. Geburtstag des Verfassers und 5 Bildern. gr. 8° (VIII u. 168 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. G.-M. 4.70.

Slavni povjesničar papâ crta u ovoj otmjeno svečanoj knjizi u glavnim potezima život i djelovanje, borbe i pobjede velikih svetaca, koji su neslomivom požrtvovnošću, u najvjernijem sjedinjenju sa papama katoličke reformacije, poveli svoj vijek u vis, iz moralno-religijozne propasti. Ovaj spis je u mnogom pogledu putokaz za današnje vrijeme, koje koleba na rubu ponora. Naročito tko hoće da vodi i puti mladež, neka pode na čas u školu k vedromu, veselom, privlačivom Filipu Neriju. Od dra. Schermanna pridodana tankoćutna biografijska skica o Pastoru mnogim će dobro doći.

Wie Jesus predigte. Von **Joh. Peter van Kasteren.** S. I. Deutsche Bearbeitung von **Johannes Spendel** S. J. Zweite und

dritte Auflage (3.—6. Tausend). 8⁰ S. 100. Freiburg i. Br. 1923. Herder. Geb. G.-M. 2.40.

U krasnoj ovoj knjižici pisac iz razasutih u Evanđelju poteza ujedinjuje jednu literarnu sliku, jedan mozaik, u kojemu gledamo glavne obrise načina naučavanja velikoga proroka iz Galileje. Rezultat piščeva istraživanja je uvjerenje, da riječi Isusove, kako ih Evanđelje navodi, u svome vanjskom obliku pokazuju »određenost linijâ, osebujnost mjesnog kolorita i osobnih crta, te vlastitog osjećanja i gledanja, što nam može poslužiti kao dokaz, da su Evanđelja doista očuvala izvornost riječi Isusovih«. Pročitavši ovu knjigu osjetit ćemo da nam lik Isusov ostaje u svijesti obasjan jačim svijetlom, i da nam biva još lakše uživiti se u pripovijedanje evanđeoskog teksta.

Reine Jugendreife. Von Dr. **Tihamér Tóth.** Privatdozent an der Universität zu Budapest. Mit einer Einführung v... Dr. Linus Bopp, Privatdozent an der Univerzität zu Freiburg i. Br. 8⁰ (S. XII+160). Freiburg i. Br. 1923. Herder. Geb. G.-M. 2.20.

Toplo, s ljubavlju i svetom otvorenošću i ozbiljnošću pisana knjiga osobito za mušku mladost u opasnim godinama fizičnoga i nutarnjega dozrijevanja. Kratka poglavlja, jasan stil, zorno prikazivanje. »Planovi Stvoritelja« je pouka o svetoj tajni nastajanja novih čovječjih bića na zemlji. Odsjek »Na raskršću« govori o kritičnim godinama razvoja. »Prema ponoru« i »U ponoru« su daljna dva odsjeka koja potresno crtaju postanak, razvoj i konačni strahoviti stadij moralnog rastvaranja mlada srca koje se preda grijehu. »Borba sa zmajem«, »Oružje«, »Pobjeda i mir« podižu hrabrost, odlučnost i neslomivu ustrajnost u ovoj nada sve potrebitoj borbi. Proti nesavjesnosti mnogih danas liječnika iznosi knjiga lijep broj liječničkih, i najnovijih, autoriteta o neškodljivosti i mogućnosti svladavanja tjelesne pohote. Ne samo mladeži, osobito na višim i srednjim školama, nego i uzgojiteljima će ova knjiga dati puno korisnih savjeta i pobuda.

Aus dem Liliengarten der hl. Katharina von Siena. Nach der italienischen Ausgabe des P. Innocenzo Taurisano O. P. bearbeitet von **Johannes Mumbauer.** Mit vier Bildern. 12⁰ (XX+159). Freiburg i. Br. 1923. Herder. Geb. G.-M. 3.10.

To su miniaturne slike iz 14. stoljeća, gdje nam savremenici govore o toj vanrednoj ženi, jednoj od najvećih u povijesti Crkve. Mi slušamo čar naivnog i neposrednog izražaja očevidaca, što nas uvode u svijet jednostavan, duboko vjeran i pobožan, a ipak visoko naobražen i umjetnički nastrojen. Sama pak Katarina bijaše vatrene i uzvišene besjede, čestih ekstaza, neustrašive apostolske revnosti, velike samozataje i trpljenja.

Pridodani Katarinin »Dialog o savršenosti«, kao razgovor pobožne duše s Bogom, daje na samih 13 stranica izvanredno jasan pojam u čemu sastoji bitnost savršenosti razumnoga stvorenja, te je mali dragulj asketske literature. Na str. XIV. i 152. (op. 66.) tiskarska pogrješka stavlja god. 1390. i 1370. kao godinu smrti svetice (umrla je god. 1380.)

Das Beten der Mystikerinnen, dargestellt nach den Chroniken der Dominikanerinnenklöster zu Adelhausen, Diessenhofen, Engeltal, Kirchberg, Oetenbach, Töss, Unterlinden und Weiler. Von **Hironymus Wilms** O. Pr. Zweite verbesserte und erweiterte Auflage. 8⁰ (S. X+234). Freiburg i. Br. 1923. Herder. Geb. G.-M. 3.40.

Ova je knjiga rukovijet sustavno poredanih izvadaka iz sredovječnih kronika (XIV. stolj.) raznih njemačkih ženskih dominikanskih samostana. Svrha je knjige da, prikazavši život molitve onih redovnica, bude svima dušama dobre volje neki naputak, rukovod i pomagalo u od svih najvažnijoj umjetnosti moljenja. Dominikanke srednjega vijeka po ovim kronikama upoznajemo kao velike moliteljice, kojima je život bio neprestana molitva: provodeći u najoštrijoj odvojenosti od svijeta svoje dane, bilo je sve njihovo nastojanje upravljeno na to, da dođu do što bližeg saobraćaja s Bogom u molitvi, da svojim žrtvama i postojanim zagovorom odvrate bič srdžbe Božje od čovječanstva, i privuku nada nj rosu milosti i opraštanja. Naravno da su time uspjele i u sebi užeći najčišći žar ljubavi Božje i dići se do velike visine sjedinjenja s Bogom. O svemu tome nam donosi ova knjiga krasnih i nježnih crta. Cijelo je gradivo raspoređeno u sedam poglavlja: život molitve uopće, molitva u koru, privatne usmene molitve, primanje sakramenata, razmatranje, molitva sabranosti, izvanredni molitveni život.

Predstavka.

Čast mi je javiti svim našim katoličkim preč. ordinarijatima, pokrajinskim starješinama muških i ženskih redova, starješinama samostalnih samostana i raznih društava, da se sprema za štampu Narodna enciklopedija SHS, što ju je pokrenuo prof. beogradskoga sveučilišta Dr. Stanoje Stanojević i da je meni povjeren prikaz katoličke Crkve u SHS, osim Slovenije. Ja tu mislim posvetiti posebne članke postanku i razvoju katoličke Crkve, katoličkih biskupija, pojedinih redova, starijih samostana, društava, na crkvenom polju istaknutih osoba i t. d Pa da to bude što vjernije i sa suvremene strane prikazano, to sam slobodan sve gore istaknute poglavare umoliti, da bi bili dobri te mi spremili što vjerniju statistiku dekanija, župa, kapelanija, svećenika, duša, samostana, residencija, redovnika i redovnica. Doduše, mi jednu takovu statistiku imamo: Crkveni priručnik za katoličke Jugoslavene, što ga je izdao g. Antun Mrkun, ali to je prvi pokus te vrste, usto objelodanjen prije dvije godine, pa će biti u mnogočemu manjkav i već nesavremen, pogotovu jer je kasnije dolazilo do novih razgraničenja dijeceza i preustrajanja nekih redovničkih pokrajina. Osim toga bi mi trebali potanji hronologijski podatci i podatci o djelovanju krčke „Staroslavenske Akademije", te raznih drugih društava, što su djelovala i djeluju na polju katoličke prosvjete izdavanjem knjiga, predavanjima i t. d., kaošto su to činili zborovi duhovne mladeži u Zagrebu, Đakovu, Sarajevu, Hrvatska Prosvjeta, Domagoj, Martić i t. d. Ja ću sve obradbe morati ustupiti redakciji već slijedeće jeseni, pa bi zamoljene podatke trebao čim prije. A u interesu je i katoličke Crkve i svih gore navedenih institucija, da se što vjernije prikažu, pogotovu, kada se misli i na francusku ediciju spomenute Enciklopedije. Ja sam se na neke strane za podatke i pismeno i usmeno već obraćao, a na sve ne dospijevam. Na koncu molim sve katoličke časopise, da bi ovu predstavku predštampali iz „Katoličkog Lista", u kojem je objelodanjujem.

Zagreb, Kaptol br. 9). 17. lipnja 1924.

Dr. Jelenić.

Odgovorni urednik dr. Marko Alaupović. Tiskara »Bos. Pošte« u Sarajevu. Izdaje Kaptol Vrhbosanski.

Kod KAPTOLA VRHBOSANSKOGA mogu se još dobiti ove knjige:

Sv. Pismo, pučko izdanje, t. j. **sva četiri Evanđelja,** po Mateju, Marki, Luki i Ivanu sa Djelima Apostolskim, u jednoj knjizi, te još napose Mali molitvenik. Oboje lijepo ukoričeno. Žepni format. Ne prodaje se jedno bez drugoga, već oboje zajedno. Sv. Pismo i Mali molitvenik stoji zajedno 25 D. S poštarinom stoji 27 D.

Sveto Pismo od Dr. Josipa Stadlera:
2. Djela Apostolska. Uvezana 10 dinara.

Spomen-knjiga iz Bosne. Sjajno izdanje. 147 slika. Uredio Dr. Ivan Šarić. 100 dinara.

Glagoljica i hrvatska štampa. Broširana 2 dinara.

Katarina, kraljica bosanska. Broširana 2 dinara.

Upisnica u bratovštinu Srca Marijina. Broširana 1 dinar.

Psallite Domino. Broširano 2 dinara.

Kršćanska obitelj i posveta Srcu Isusovu. Broširana 2 dinara.

Katolik kod izborničke žare. Broširano 2 dinara.

Nad grobom trojice velikih hrvatskih biskupa. Strana 28. Cijena 1 dinar.

Odgoj djece u obitelji. Strana 40. Cijena 2 dinara.

Svećenik odgojitelj malenih. Strana 48. Cijena 2 dinara.

Ivan Evanđelist Šarić: **Salve Regina.** Stihovi u čast Gospi. Strana 144. Cijena 10 dinara.

Judita epska pjesma u pet pjevanja. Spjevao Iv. Ev. Šarić. Cijena 2 dinara.

Crkveni celibat. Broširan 2 dinara.

Rusija i Opća Crkva. Od Vladimira Solovjeva. Preveo prof. Ivan Šturlan. Cijena 8 din

Marijina Kongregacija. Pouka o Marijinoj kongregaciji. Napisao Josip Celinšćak D. I. Uvezana 4 dinara.

O dužnostima čovječjim. Napisao Silvio Pellico. Preveo Niko Stuk. Uvezano 5 dinara.

Papa Pijo X. Napisao Dr. Ivan Šarić. Uvezan 5 dinara.

Sv. Ignacije Lojolski. Životopis. Napisao J. Predragović. Uvezan 8 dinara.

Devet služba Presv. Srcu Isusovu. 4 dinara.

Litanije o Srcu Isusovu. 1 dinar.

Svećenik krvave haljine. Prekrasna novela. 5 dinara.

Filosofija. Od Dr. Josipa Stadlera:
1. Logika. Dio I. Dialektika. Uvezana 10 dinara.
2. Logika. Dio II. Kritika. Uvezana 10 dinara.
3. Opća metafizika ili Ontologija. Uvezana 10 dinara.
4. Kozmologija. Uvezana 10 dinara.
5. Psihologija. Uvezana 10 dinara.
6. Naravno Bogoslovlje. Uvezano 10 dinara.

Vrhbosna. Katoličkoj Prosvjeti. Može se dobiti ukoričena još od god. 1889., 1891., 1892., 1894.—1896., 1898., 1901.—1907., 1909., 1910., a neuvezana 1915.—1918. Svako godište po 20 dinara.

Slike presv. Srca Isusova bez boja 400 komada 100 dinara.

Posvetna molitva familije Srcu Isusovu. 100 komada 10 dinara.

Zidna karta Nadbiskupije Vrhbosanske u dvije boje. Potpuno opremljena za zid. Lijep i koristan kućni ures. Cijena 25 dinara.

Pošiljke se otpremaju pouzećem uz naplatu poštarine i zamota.